Koerdistan Cultuurweek 2016

Van 22 t.e.m. 25 september 2016 wordt voor de derde maal de Koerdistan Cultuurweek georganiseerd.

Zoals bij de voorgaande edities, zullen er tijdens die week tal van activiteiten plaatsvinden, waaronder concerten, tentoonstellingen, seminaries, bioscoopvoorstellingen, dans- en theatervoorstellingen, infostands, enzoverder.

Ieder jaar wordt er een tijdelijk Koerdisch dorp opgericht aan het Spanjeplein, waar tal van activiteiten plaatsvinden. De Koerdistan Cultuurweek gaat van start met een traditionele huwelijksprocessie die gaat van de Beurs tot aan het Spanjeplein.

De Koerdistan Cultuurweek is steeds een unieke gelegenheid om bij te leren over de regio en het Midden-Oosten en om waardevolle internationale contacten te leggen. Maar de Cultuurweek is in de eerste plaats een feest, voor de buurt en voor iedereen die deelneemt. Bij deze derde editie zullen we de Cultuurweek internationaliseren en meer gevarieerde activiteiten aanbieden. De Cultuurweek is immers, net als Koerdistan zelf, een feest van veelzijdigheid!

Kijk voor het programma op www.kurdistancultureweek.com.

afgiftekantoor 1210 Sint-Joost-Ten-Node

DE KOERDEN

bpost
PB-PP | B-308687
BELGIE(N) - BELGIQUE

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN HET KOERDISCH INSTITUUT | JAARGANG 16 | N°90 | EXTRA EDITIE ZOMER 2016

Turks Syrië-offensief zet in complex schaakspel

HDP-parlementslid Sarıyıldız: “Voor ons is de staatsgreep van Erdoğan veel gevaarlijker”

Rojava’s Mala Birîndara

|*REDACTIONEEL*|

Doelwit van Turkse staat is niet IS, maar de Koerden

Derwich M. Ferho, voorzitter Koerdisch Instituut

Het is niet de eerst maal dat de Turkse staat misdaden pleegt tegen de Koerden en dat de westerse wereld, de VS op kop, zich ondertussen solidair verklaart met de "gevoeligheden van de Turkse staat". De Koerden zijn opnieuw niet enkel het slachtoffer van misdaden gepleegd door repressieve staten als Turkije, Syrië, Irak en Iran, ze worden ook nog eens gestraft door de internationale gemeenschap, terwijl de misdadigers geprezen worden. Dit is waanzin!

Journalist Freddy De Pauw schreef de volgende juiste analyse: "Het Turkse leger valt met grote middelen buurland Syrië binnen, zogenaamd om er Daesh (IS) te bestrijden. De schijn wordt nauwelijks opgehouden: dit is een grootscheepse operatie tegen de succesrijke Syrische Koerden. Dat gebeurt toevallig nadat het Syrische leger van president Assad zich ook ineens tegen de Koerden richtte en ze voor de eerste keer vanuit de lucht bestookte. En dat allemaal na de verzoening tussen Ankara en Moskou, terwijl de Turkse regering milder wordt voor Assad. De Koerden als gemeenschappelijke vijand?" (Uitpers 24.08.2016)

Dat de Koerden voor de Turkse, Syrische en Iraanse staten en gedeeltelijk ook nog steeds voor de Iraakse staat, al lang vijand nummer één zijn, is bekend. Ook de gruwelijke en grootschalige mensenrechtenschendingen die deze staten begaan tegen hun eigen bevolking zouden bekend moeten zijn. Omwille van staatsbelangen blijven de westerse staten hun hypocriete houding echter verder zetten en sluiten ze steeds opnieuw hun ogen. Iran en Syrië worden beschermd door de Russen en Turkije en Irak door de Amerikanen en de Europeanen.

De Koerden, vooral de PKK (de militaire vleugel HPG/YJA Star), en de PYD (YPG/YPJ), hebben een lovenswaardige strijd gevoerd tegen IS, dat een gevaar vormt voor de hele mensheid. Het zijn zij die IS in Irak en Syrië zware slagen toebrachten. Af en toe worden de PKK- en de PYD-strijders geprezen voor hun heldhaftige inzet, maar toch zien we dat de internationale gemeenschap nu alweer op een hypocriete manier een ommezwaai maakt.

Enkele vragen in dit verband. De Turkse troepen trekken de grens over om zogezegd IS uit het grensstadje Jarablus te verjagen. De stad wordt omsingeld, de kanonnen schieten in de richting van het centrum en enkele tientallen burgers worden gedood. En vervolgens trekken de Turkse troepen zonder veel moeite de stad binnen. Want IS heeft geen weerstand geboden. Eigenaardig. Waar zijn ze naar toe en waarom hebben ze geen weerstand geboden? Wijst dat niet op een plan uitgewerkt tussen IS en de Turkse autoriteiten? Want volgens sommige bronnen ter plaatse wapperen de IS-vlaggen nog steeds in bepaalde plaatsen van de stad. De Russische, Iraanse en Syrische autoriteiten zijn hier bovendien opvallend onverschillig over gebleven. Turkije valt Syrië binnen, zonder enige reactie van de Syrische autoriteiten?

Turkije beweert strijd te voeren tegen IS, maar in werkelijkheid viseren ze vooral de Koerden van de YPG/YPJ. Diezelfde YPG/YPJ waren tot enkele dagen geleden de bondgenoten van de Amerikanen in Syrië tegen het regime en tegen IS! Vorig jaar al staken ze de Eufraat over om tegen IS te strijden en ze bevrijdden onlangs nog de stad Menbic (Manbij) van de terreurgroep, met Amerikaanse luchtsteun! En nu zegt de VS dat ze de Eufraat niet over mochten steken?
En waar zijn de beloftes van de Russische zijde: "zonder deelname van de Koerden aan de bijeenkomsten, geen definitieve oplossing voor de toekomstige Syrië"? Het lijkt erop dat zowel Washington als Moskou, Teheran en Damascus hun zegen hebben gegeven aan de Turkse militaire inval in Syrië.

De reactie van de Koerdische kant is heel duidelijk. De militaire invasie van de Turkse staat is onaanvaardbaar en zal niet getolereerd worden! De Koerden zullen niet akkoord gaan met het binnenbrengen van nieuwe oppositiegroepen die het regime van Damascus bestrijden. Ze beseffen immers goed genoeg dat die door Turkije gesteunde groepen even radicaalislamitisch en terroristisch zijn als IS zelf.

Voor wie de Turkse staat ondertussen nog altijd niet kent ...

De huidige Turkse regering heeft het bloed van honderden Koerdische burgers aan haar handen. De misdaden tegen de mensheid die de Turkse strijdkrachten het afgelopen jaar begaan hebben in de Koerdische regio's van Turkije zijn te weerzinwekkend voor woorden. De regering muilkorft de pers en sluit al jaren Koerdische burgemeesters en andere volksvertegenwoordigers op in de gevangenis. In de huidige zuiveringsactie van leger, politie, gerecht, onderwijs, pers en administratie werden meer dan 50.000 mensen gearresteerd en meer dan 80.000 mensen ontslagen om vervangen te worden door regeringsgetrouwen. Ondertussen dreigen ook meer dan 50 Koerdische HDP-parlementsleden elk moment in de gevangenis opgesloten te worden. Turkije, een democratie?

Terzelfdertijd liet de Turkse regering IS-militanten aldoor vrijelijk begaan, zolang ze maar tegen de Koerden streden. IS pleegde de afgelopen jaren talloze aanslagen in Turkije, die bijna allemaal gericht waren tegen Koerden: van de aanslag op een verkiezingsbijeenkomst van de HDP in Amed/Diyarbakir (5/6/2015, 2 doden), over de aanslag in Suruç (20/7/2015, 32 doden) en op een vredesbetoging van de HDP in Ankara (10/10/2015, 103 doden) tot en met de laatste aanslag op een Koerdisch trouwfeest in Gaziantep (20/8/2016, 54 doden, waarvan de helft kinderen).

De IS-daders van deze aanvallen en hun plannen waren grotendeels bekend bij de Turkse inlichtingendiensten, hun namen stonden zelfs in de krant, en toch liet de Turkse regering bekende IS-aanhangers vrij spel, omdat men hen zogezegd niet kon arresteren zolang ze 'niets gedaan' hadden! Terwijl tienduizenden mensen tegelijkertijd zonder enige bewijslast tegen hen zomaar gearresteerd kunnen worden op verdenking van terrorisme. Snappen wie het snappen kan!

En nu gaat Turkije even Syrië binnen vallen om er IS te bestrijden? Wie gelooft dat nog!

Een man weent om de 103 HDP-leden en bevriende vredesactivisten die door - bij de Turkse inlichtingendiensten gekende - IS-leden vermoord werden tijdens een bomaanslag op een vredesbetoging in Ankara. (Foto: Burhan Ozbilici, AP)

Turks offensief een zet in complex schaakspel

Ludo De Brabander

Er lijkt nog maar eens een nieuwe fase aangebroken in het complexe Syrische schaakspel waar diverse spelers zich van hun meest machiavellistische of opportunistische kant laten zien. Turkse tanks, gevechtsvliegtuigen en special forces zijn Noord-Syrië binnengetrokken om samen met 500 zogenaamd gematigde rebellen van het Vrije Syrische Leger de Syrische stad Jarablus te heroveren op de Islamitische Staat. Het Turkse militair optreden – een zoveelste schending van de soevereiniteit van een land en de bepalingen van het internationaal recht – valt samen met veranderende bondgenootschappen.

Volgens de New York Times kreeg deze operatie 'Euphrates Shield' Amerikaanse luchtsteun. Dat is een opmerkelijk keerpunt in de Turks-Amerikaanse relaties. Die waren op een dieptepunt aanbeland als gevolg van de Amerikaanse steun aan de Koerdische Volksverdedigingseenheden (YPG) die – samen met Arabische milities – een succesvol offensief voeren tegen de Islamitische Staat. De spanningen tussen beide landen liepen nog verder op nadat Erdoğan een harde repressiecampagne startte tegen vermeende aanhangers van Fetullah Gülen die er door Ankara van beschuldigd wordt achter de couppoging van 15 juli te zitten.

De regering in Ankara heeft inmiddels begrepen dat haar Syriëbeleid van de afgelopen jaren op een ramp is uitgelopen: het zorgde voor spanningen met Rusland en Iran, duwde de VS in de armen van de YPG en zorgde er ook voor dat de Islamitische Staat en andere extremistische groepen stevig voet aan grond kregen in Turkije. Turkije lijkt nu een koerswijziging te hebben ingezet door de banden met zowel de VS, Rusland, Iran en zelfs met Damascus aan te halen.

VS laten Koerden vallen

Met de Amerikaanse steun aan het Turkse offensief komt de aap uit de mouw. De VS gebruikten de YPG als een pion voor andere belangrijke zetten op het Syrische schaakbord. De steun van Washington aan het offensief van de Syrische Democratische Krachten – waarvan de YPG de belangrijkste component vormt – die de Eufraatrivier waren overgestoken en Manbij veroverden op IS, lijkt in werkelijkheid een ander doel te hebben gehad, namelijk de Turken er met meer overtuiging toe bewegen IS militair aan te pakken, met een grondoffensief dus.

De VS zijn zich er goed van bewust dat de aaneensluiting van de nu geïsoleerde Koerdische provincie Afrin (helemaal in het westen van Syrië) met de rest van Rojava (Syrisch Koerdistan) een absolute rode lijn betekent voor Turkije. De Syrische Democratische Krachten (met YPG) waren inderdaad zelf volop bezig aan de voorbereiding van een offensief om Jarablus, al-Bab en Mare uit de handen van IS te bevrijden. Ankara zag zich dus verplicht om tot afspraken te komen met de VS om te vermijden dat de YPG verder zouden oprukken. Vicepresident Biden kon tijdens zijn recente bezoek aan Ankara, zijn NAVO-bondgenoot verzekeren dat Washington een verder Koerdisch oprukken niet zou toelaten.

De Amerikaanse vicepresident gaf daarop duidelijk te verstaan dat de Syrisch-Koerdische troepen zich achter de Eufraat moesten terugtrekken. Doen ze dat niet, dan zouden ze niet langer kunnen rekenen op Amerikaanse steun. De YPG heeft inmiddels verklaard dat de Turkse interventie vijandig is en ze zich niet zullen terugtrekken.

Nu Turkije zich verzekerd had van een Amerikaanse 'go' kon het meteen ook werk maken van een andere lang uitgesproken ambitie: de inrichting van een 'bufferzone' van waaruit verdere militaire operaties in Syrië, het trainen en bewapenen van rebellen kunnen worden uitgevoerd, alsook de creatie van een opvangplaats voor vluchtelingen die zo niet langer de grens oversteken.

VS willen Turkije niet langer in Russische handen drijven

Wat drijft de VS om de Syrisch Democratische Krachten en dus de YPG te laten vallen voor Turkije? Turkije is en blijft in de eerste plaats een belangrijke strategische bondgenoot aan de zuidflank van de NAVO met een belangrijke militaire basis in Incirlik op een goede 100 km van de Syrische grens en met Amerikaanse kernwapens op Turks grondgebied.

De spanningen van de afgelopen maanden dreigden Turkije in de handen van Rusland te drijven. Na het neerhalen van een Russisch gevechtsvliegtuig door het Turkse leger in november 2015, waren de relaties tussen Moskou en Ankara barslecht. Maar daar lijkt met het bezoek van Erdoğan aan Sint-Petersburg begin augustus een einde aan gekomen. Erdoğan – die zich in juni al verontschuldigde voor het militaire incident met Rusland – solliciteerde openlijk naar nieuwe samenwerking met Moskou, zowel economisch als militair.

De VS hadden het signaal begrepen en zochten dus naar een manier om Turkije wat meer ter wille te zijn. Dat kwam er met een duidelijke Amerikaanse veroordeling van de couppoging in juli tijdens het staatsbezoek van Biden en de politieke en militaire steun voor het offensief in Noord-Syrië. Voor Turkije bestaat het echte strategische doel van het offensief er uit om de Koerdische YPG de pas af te snijden. En dat weet Washington goed.

Kleine dooi tussen Damascus en Ankara

Zelfs tegenover Damascus heeft de Turkse regering een koerswijziging ingezet. Tot voor een aantal weken was het Turkse standpunt ondubbelzinnig en compromisloos: de Syrische president Bashir al-Assad moet van het toneel verdwijnen. Afgelopen weekend wijzigde premier Yildirim het standpunt en zei hij dat Assad nog deel kon uitmaken van een transitieperiode.

Een vrouw verbrandt haar burka na de bevrijding van Manbij (Menbic) door de Syrische Democartische Krachten. Foto: ANHA

Niet geheel toevallig kwam deze verklaring kort na de Syrische luchtaanval afgelopen week op enkele wijken van Hasakah die onder controle staan van de YPG. Er vielen daarbij minstens 43 doden waaronder 27 burgers. Daarop braken er gevechten uit tussen Koerdische troepen en pro-regeringstroepen. Na enkele dagen kwam er onder Russische bemiddeling een staakt-het-vuren, maar de regeringstroepen moesten veel terrein weggeven (met nog slechts 10% van Hasakeh onder hun controle).

Tot aan deze gevechten heerste er een de facto non-agressiepact tussen beide kampen. De regering kon zich zo concentreren op de strijd tegen de Arabische rebellengroepen in de rest van het land, terwijl de Koerden zich konden toeleggen op de strijd tegen IS. Maar de succesvolle Koerdische gebiedsuitbreiding lijkt Damascus zenuwachtig te maken omdat ze bedreigend is voor de eenheid van Syrië.

Het recente Turkse offensief in Noord-Syrië is weliswaar door Damascus veroordeeld, maar volgens diplomatieke bronnen komt het Damascus toch goed uit dat de YPG wordt verzwakt. Zo kan vermeden worden dat de territoriale eenheid tussen Afrin en de rest van Rojava ook het begin zal inluiden van de afscheiding van het gebied van de rest van Syrië.

Kerry en Lavrov in Genève

Vraag is nu wat de geplande ontmoeting in Genève (op 26 augustus) tussen de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kerry en zijn Russische ambtgenoot over Syrië zal opleveren. Beide landen zitten sinds de Russische annexatie van de Krim eveneens op ramkoers, maar lijken nu te streven naar een reeks van tijdelijke wapenbestanden rond Aleppo – om o.m. humanitaire hulp mogelijk te maken – die dan volgens de VS kunnen worden uitgebreid naar de rest van het land.

De focus van de ontmoeting tussen beide ministers van Buitenlands Zaken ligt evenwel op de strijd tegen het terrorisme. De afgelopen weken onderhielden Rusland en de VS contacten om een militaire samenwerking op te zetten in de strijd tegen IS. Hoewel beide landen op veel punten van mening verschillen over Syrië, zien beide een belang in het bestrijden van IS.

Beide landen proberen ook tot een overeenstemming te komen over wat enerzijds te bestrijden terreurgroepen zijn en anderzijds gewone rebellen die door de VS worden gesteund. Dat is andere koek. Bassam Barandi, een voormalig Syrisch diplomaat die zich nu aan de kant heeft geschaard van het oppositionele Hoge Onderhandelingscomité zei aan de nieuwssite al-Monitor dat het moeilijk zal zijn om te praten over een stopzetting van de vijandelijkheden omdat Jabhat al-Nusra deel uitmaakt van de rebellen die in Aleppo gebiedswinst hebben geboekt.

Jabhat al-Nusra veranderde recent van naam en gaat voortaan als Jabhat Fatah al-Sham (Front voor de Verovering van de Levant) door het leven. De bedoeling is om het al-Qaeda etiket van zich af te gooien en zo beter te kunnen samenwerken met andere rebellengroepen en hun broodheren.

Ludo De Brabander is Midden-Oosten-specialist en woordvoerder van Vrede vzw.

"Voor ons is de staatsgreep van Erdoğan veel gevaarlijker"

Interview met HDP-parlementslid Faysal Sarıyıldız

Kristel Cuvelier

Faysal Sarıyıldız is een Koerdisch parlementslid van de Democratische Partij der Volkeren (HDP) uit Cizre, één van de Koerdische steden die afgelopen maanden plat gebombardeerd werden door de Turkse strijdkrachten. We ontmoetten hem vorige week in Brussel voor een gesprek over de mislukte staatsgreep in Turkije, de gruwelijke mensenrechtenschendingen tegen de bevolking van Cizre en de onzekere toekomst van de Koerdische HDP-parlementsleden.

De staatsgreep achter de coup

De meningen over de recente couppoging in Turkije zijn zwaar verdeeld. Wat denkt u?

Turkije heeft een lange traditie van militaire én politieke staatsgrepen. De afgelopen jaren voerde de regering verschillende rechtszaken tegen vermeende coupcomplotten en er zijn verschillende groepen die niet tevreden zijn met het huidige beleid, onder meer de aanhangers van Gülen, misnoegde militairen, unitaristen, … Binnen die groepen rommelt het al langer omdat er geen oplossingen zijn gekomen voor de problemen in Turkije, waaronder de Koerdische kwestie.

De AKP-regering was tot enkele jaren geleden echter nog twee handen op één buik met de Gülen-beweging, die zich nu verraden voelt. De meeste legerofficieren die nu ontslagen werden voor hun vermeende aandeel in de coup, kregen enkele maanden geleden nog veel lof van de AKP-regering voor hun bloedige militaire interventie in de Koerdische steden. Ze kregen zelfs volledige immuniteit aangeboden voor hun misdaden tegen de Koerden!

Generaal Adem Huduti, de bevelhebber over het Tweede Leger die nu gearresteerd werd, stond enkele maanden geleden aan het hoofd van de eenheden die de Koerdische steden Cizre en Sur tot puin herleid hebben, een uiterst wrede operatie waarbij honderden burgers vermoord werden. We hebben een heel dossier tegen hem over mensenrechtenschendingen, maar dankzij de nieuwe wet (*die leger en politie immuniteit geeft voor misdaden begaan in "de strijd tegen het terrorisme", nvdr.*) kunnen we geen rechtszaak tegen hem beginnen zonder toestemming van de president. Kijk, als je dergelijke mensen veel macht geeft en vrijgeleides om zware misdaden te begaan, dan zullen ze zelf ook meer en meer macht opeisen …

Sommigen denken dat president Erdoğan de staatsgreep geënsceneerd heeft. Het resultaat is alleszins dat hij nu, paradoxaal genoeg, door zijn aanhangers gevierd wordt als "redder van de democratie", terwijl hij op hetzelfde moment steeds despotischer en repressiever optreedt. Ziet u het ook als opgezet spel?

Neen, maar ik geef de aanhangers van die theorie op één punt gelijk: Erdoğan zou er alleszins toe in staat zijn. Hij heeft er het karakter voor en hij is werkelijk tot alles bereid om zijn droom van een sterk presidentieel systeem te verwezenlijken. Ik ben er bijna zeker van dat Erdoğan op de hoogte was van de coupplannen. En toch is de staatsgreep niet voorkomen. Hij heeft het laten gebeuren om er politiek garen uit te spinnen. Mensen in zijn omgeving moeten er wel van op de hoogte zijn geweest. (*Het Turkse leger verklaarde achteraf dat ze zes uur voordat de tanks op straat verschenen informatie hadden verkregen dat er een staatsgreep op komst was, nvdr.*)

Erdoğan wist dat de staatsgreep zou mislukken en dat dit hem goed zou uitkomen. Hij wist welke officieren zouden meedoen en toch liet hij hen begaan. Het was een uitgelezen gelegenheid om tijdens de coup duizenden mensen te mobiliseren rond zijn eigen persoon. Hij heeft zelf op tv gezegd dat de coup een goede gelegenheid voor hem vormde om bepaalde

zaken te realiseren zonder veel tegenstand.

Op een bepaald moment riep hij zijn aanhangers op om de straat op te komen. De eersten die naar de tanks trokken waren leden van zijn paramilitaire organisatie, echte doodseskaders. Op de foto's van de AKP-aanhangers die die tanks bestormden, herkenden we mensen die we ook zagen op foto's van de operaties in Cizre en bij de Islamitische Staat in Rojava (de Koerdische regio's in Syrië).

Ik denk dat Erdoğan de coup gebruikt heeft en dat hij deze op een bepaald moment zelf is beginnen controleren. In de laatste momenten werd bijvoorbeeld het parlement gebombardeerd. Maar waarom werd het paleis van Erdoğan niet gebombardeerd en bleven de AKP-gebouwen buiten schot? Neen, ik vermoed dat deze coup op een bepaald moment mislukte en bijgestuurd werd.

Erdoğan gebruikt de coup nu om de noodtoestand uit te roepen en vele duizenden opposanten te arresteren (waaronder ondertussen meer dan 80 journalisten). Tienduizenden mensen werden ontslagen, waaronder 21.000 leerkrachten, alle 1577 universiteitsdecanen, 2745 rechters en vele duizenden ambtenaren, politieagenten en soldaten. Heeft de coup ook gevolgen voor de Koerdische bevolking?

Een staatsgreep zou voor niemand goed geweest zijn, niet voor de Koerden, maar ook niet voor de rest van de bevolking. Als de coupplegers aan de macht waren gekomen, dan zouden ze die ook gebruikt hebben. De coupplegers zijn in onze ogen openlijke fascisten. Enkele maanden geleden zei een Amerikaanse adviseur over het Midden-Oosten dat er een staatsgreep op til was in Turkije. Hij zei ook dat deze het minste gevolgen zou hebben voor de Koerden. De Koerdische bevolking werd immers al voor de couppoging heel uitgebreid en op grote schaal onderdrukt. Ook op politiek vlak hebben de Koerden nu niet veel meer te verliezen dan voor de couppoging. We hebben immers al een coup meegemaakt, namelijk de civiele staatsgreep die Erdoğan pleegde na de verkiezingen van 7 juni vorig jaar.

(*De president wou zich niet neerleggen bij het verkiezingsresultaat en begon een oorlog tegen de Koerden in de hoop de HDP bij de nieuwe verkiezingen van 1 november 2015 onder de kiesdrempel te drukken, wat mislukte, waarna hij de immuniteit van bijna alle HDP-parlementsleden liet opheffen, nvdr.)*

HDP-volksvertegenwoordiger Faysal Sarıyıldız

Op 20 juli 2015 liet Erdoğan toe dat IS een zware bomaanslag pleegde tegen medestanders van de Koerden in Suruç. Een half jaar later pleegde diezelfde bij de politie gekende IS-groep ongehinderd een aanslag op een vredesbetoging in Ankara, waarbij een honderdtal doden vielen, de meesten van de HDP. Op hetzelfde moment werden Koerdische steden gebombardeerd en werd een 1500-tal HDP-verkozenen en -leden aangehouden. Het leger stak ook de bossen in brand en bombardeerde de steden plat.

Erdoğan verklaarde op tv dat er "geen Koerdische kwestie" meer is en dat het akkoord van Dolmabahçe (een verklaring van de AKP en de HDP om de oorlog tussen de staat en de PKK te beëindigen) niets waard is. Op een bepaald moment begon hij openlijk de publieke opinie te bedreigen. Hij verklaarde boudweg: "Als u mij niet terug aan de macht brengt, dan komt er oorlog." Voormalig premier Davutoğlu verklaarde in Van: "Als u niet op de AKP stemt, dan zullen de doodseskaders van de jaren '90 terug actief worden."

De AKP begon toen een civiele staatsgreep te plegen. En voor ons is die staatsgreep van Erdoğan veel gevaarlijker.

Onder de AKP-aanhangers die de straat optrokken tegen de coupplegers, bevonden zich ook veel radikale islamisten en extreemrechtse Grijze Wolven. Deze "verdedigers van de democratie" vielen tegelijkertijd ook christelijke kerken, Alevieten, Syrische vluchtelingen en journalisten aan. Foto: AKP-supporters schoppen op een gevangen soldaat, AP

Misdaden tegen de mensheid in Cizre

U maakt de militaire operatie in Cizre van dichtbij mee. Kunt u vertellen wat er gebeurd is?

In Cizre zijn zware misdaden tegen de mensheid gepleegd. Martin Luther King zei ooit dat een misdaad tegen één persoon door de hele wereld gezien moet worden als een misdaad tegen allen. De generaals die Cizre bombardeerden, voerden de bevelen van de AKP-regering uit en werden door de regering geprezen. Voor 't eerst in de geschiedenis van Turkije verschenen er tanks in de steden en begonnen leger en politie massamoorden te plegen en hele steden te vernietigen. Een tiental steden kregen herhaaldelijk een langdurig en permanent uitgangsverbod opgelegd (24 uur op 24). Meer dan een miljoen mensen werden getroffen door de militaire operaties en meer dan 355.000 mensen werden gedwongen hun huizen te verlaten. Hun steden werden voor 80% verwoest.

Het beleg van Cizre begon op 14 december 2015 met het uitroepen van een permanent uitgangsverbod dat 79 dagen heeft geduurd. In Cizre alleen werden meer dan 250 burgers vermoord. Meer dan de helft van hen zijn mensen met kinderen, ook gepensioneerden en kinderen werden doodgeschoten. Als mensen geïnteresseerd zijn, kan ik hen de namen en details geven van alle vermoorde burgers. Maar als je de regering vraagt wie ze zijn, dan zeggen ze dat het allemaal "terroristen" zijn. Omdat de AKP-regering goed genoeg beseft dat ze misdaden tegen de mensheid heeft begaan, probeert ze nu alle bewijzen te vernietigen.

In januari raakte bekend dat een groep van 31 burgers, waaronder zwaargewonden, vastzaten in een kelder van een belegerd gebouw. De Turkse autoriteiten weigerden hen echter te evacueren, noch medische hulp te verlenen. In een tweede kelder zaten 62 mensen in gelijkaardige omstandigheden gevangen en in een derde kelder een 50-tal. U heeft geprobeerd hen te redden.

We zeiden: "Daar zitten onschuldige mensen, red hen!" We gaven de adressen van de gebouwen door aan de autoriteiten, samen met de namen van alle mensen in de kelders, waaronder verkozenen van de HDP, studenten, kinderen en een journalist. Ik vermoedde dat Erdoğan hen wou vermoorden, daarom vroeg ik hen al hun namen door te sturen en die lijst circuleerde ik via Twitter omdat de pers Cizre niet binnen mocht. Ik vroeg de journalist, Rohat Aktaş, om me foto's door te sturen van de mensen.

YARALILAR

1- Mehmet YAVUZEL
2- Feride YILDIZ
3- Ferhat SALTIKAT
4- Ali Fırat KALKAN
5- Mustafa VARTIYAK
6- Mustafa ASLAN
7- Tahir GIGEK
8- Rıdvan EKİNCİ
9- Dersim AKSAY
10- İslam BALIKESİR
11- Serdar PİŞKİN
12- Ferhat KARADUMAN
13- Sultan IRMAK
14- Sercan UĞUR
15- Rohat AKTAŞ
16- Fehmi DİNÇ

Het eerste deel van de lijst van mensen die in de kelders zaten...

Hij stuurde me een aantal foto's door van de gewonden, maar daarna was de batterij van zijn gsm plat. We trokken naar de regering, naar het Turkse gerecht, naar het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, naar de VN, … maar de ambulances mochten een week later nog steeds niet door en niemand mocht naar de kelders. We maakten de hele wereld bekend met hun lot, maar toch heeft de Turkse overheid deze mensen, na een dagenlange lijdensweg, allemaal vermoord en vele tientallen van hen levend verbrand.

Nadat het uitgangsverbod opgeheven werd, ging ik samen met prof. Kofufincancı (gespecialiseerd in strafrecht), enkele HDP-vertegenwoordigers en een delegatie van de mensenrechtenorganisaties IHD en Mazlumder naar de kelders. De Turkse autoriteiten hadden de meeste menselijke resten al weggehaald, 26 ambulances vol met verkoolde resten, 175 vuilniszakken vol. Maar toch vonden we nog menselijke resten.

(*Sarayıldız zoekt naar de foto's die zijn delegatie trok op zijn smartphone, de meesten zijn te gruwelijk om te publiceren, waaronder een foto van de verkoolde resten van een kind van maximaal 12 jaar en een afgrijselijke foto van een volledig verbrande man. "Dat is Rohat Aktaş, de journalist" zegt hij, waarna hij zich excuseert voor de choquerende beelden.)*

Op hetzelfde moment kwam Davutoğlu op de televisie en verklaarde: "De HDP liegt! Het waren allemaal terroristen! Wij waren ook in Cizre en het is niet waar!" We hebben heel wat bewijsmateriaal en documenten verzameld, maar de internationale gemeenschap handelt niet met een geweten. In die tijd schreef ik naar de VN om hen op de hoogte te brengen over de misdaden tegen de bevolking. Maar de VN Commissie voor de Mensenrechten heeft toen niet gereageerd, de staatsbelangen primeerden immers. Pas nu beginnen ze erover te praten en vragen ze naar de bewijzen. Ik ben samen met onze covoorzitter Demirtaş bij de VN Commissie voor de Mensenrechten geweest om hen te vragen een delegatie te sturen, maar Turkije weigert hen toegang te verlenen. Momenteel zijn we met een groep juristen bezig om alle informatie te verzamelen om deze aan de VN Commissie over te maken.

We verwachten van de Europese gemeenschap dat zij als eersten met deze situatie bezig zouden zijn. Als we het hebben over de democratie die hier in Europa ontstond, moeten jullie hier toch mee begaan zijn. Maar we moeten vaststellen dat de EU de situatie doodzwijgt, Duitsland op kop, wegens de chantage van Turkije. Zwijgen is echter geen oplossing. Door te zwijgen kun je de democratie niet verdedigen. Neem nu de recente aanval van een IS-aanhanger in Duitsland, die man die met een bijl verschillende mensen verwondde. Door te blijven zwijgen kunnen autoritaire gedachtes blijven bestaan en kunnen dergelijke misdaden niet voorkomen worden. De misdaden tegen de mensheid in de Koerdische regio zijn niet enkel de schuld van de AKP-regering, de hele wereldgemeenschap is mee verantwoordelijk zolang ze deze misdaden niet openlijk veroordeelt.

Hoe is de situatie nu? Er zijn nog altijd uitgangsverboden in kleinere dorpen op het platteland?

In Nusaybin en Sirnak, twee grote Koerdische steden, is het uitgangsverbod nog steeds van kracht, maar er wordt niet meer gevochten (de steden zijn leeg en vernield, nvdr.) Nu wordt er voornamelijk nog gevochten in de bergen en in bepaalde kleinere steden. Alles is vernield, zelfs de vogels en de dieren zijn dood.

Gefabriceerde aanklachten tegen de HDP

Wat denkt u dat er zal gebeuren met de HDP-parlementsleden wiens parlementaire onschendbaarheid onlangs opgeheven werd?

De HDP is een legale politieke partij. We hebben 59 parlementsleden, tegen 53 van hen heeft de AKP verschillende rechtszaken aangespannen en van hen werd de parlementaire onschendbaarheid opgeheven. Tegen mij persoonlijk lopen meer dan 20 rechtszaken,

met zeer zware strafvorderingen. Dit omdat ik naar de Turks-Syrische grens met Kobanê trok om er de betrokkenheid van de AKP met IS te onderzoeken. En ook in Cizre ben ik gedurende de hele operatie gebleven. Ik heb alles gerapporteerd en daarom heeft de AKP meer dan 20 rechtszaken tegen mij geopend.

De aanklachten slaan nergens op. Ze beweren bijvoorbeeld in de media dat er wapens verstopt zaten tussen de doden die we ophaalden in Cizre. Het is puur psychologische oorlogsvoering tegen ons. Want als de HDP in wapens handelt, dan is de bevolking kwaad op ons. Maar dit is precies hoe wij in de Turkse pers in beeld gebracht worden. Het is heel normaal dat de bevolking dan bang wordt van ons.

De gefabriceerde aanklacht gaat over de gebeurtenissen van 20 januari. We hadden toen vernomen dat er verschillende doden en gewonden waren in de wijk Cudi. Het Europees Hof voor de Rechten van de Mens vroeg de Turkse staat om de gewonden medische hulp te verlenen, maar Turkije weigerde dit. Daarop besloten we met een 30-tal mensen, waaronder de burgemeester en familieleden van de slachtoffers, naar de wijk te trekken om de doden en gewonden te evacueren. We brachten de autoriteiten op de hoogte van onze bedoeling en droegen witte vlaggen. We haalden verschillende gewonden en drie doden op, maar op de terugweg werden we zelf beschoten door de politie. Twee van onze mensen werden doodgeschoten en verschillenden onder ons raakten zwaargewond. Het hele gebeuren werd gefilmd door een journalist die ons vergezelde.

Een elfjarige jongen, op straat doodgeschoten door Turkse strijdkrachten, Cizre, december 2015.

(*Toen de ambulances arriveerden, stopte het schieten. Op weg naar het ziekenhuis werd de ambulance die de gewonde journalist vervoerde, tegengehouden door de politie. De politie haalde de gewonden uit de ambulance en sloeg hen zwaar in elkaar, vlak voor het ziekenhuis kreeg de journalist nogmaals slagen van politieagenten, in het ziekenhuis werd hij vervolgens aangeklaagd voor "terrorisme", nvdr.*)

De politie legde vervolgens zelf een wapen naast één van de lijken en bracht het verhaal zo naar de pers dat we allemaal "terroristen" waren. Eén van de doden was Selman Erdoğan, een getrouwde handelaar met acht kinderen, de andere dode was Abdulhamit Poçal, een gemeenteraadslid. 's Avonds kwam het op het nieuws dat "een HDP-parlementslid de terroristen had proberen helpen", maar dat dit niet gelukt was en dat "twee terroristen" doodgeschoten waren.

Dit is de situatie in Turkije, alles wat de Turkse staat in de door haar gecontroleerde pers circuleert, is gebaseerd op leugens. Ze proberen me monddood te maken, maar ik was als enige HDP-parlementslid in Cizre, dus ik kan niet zwijgen. De regering probeert ook mijn partij monddood te maken door ons non-stop als "terroristen" af te schilderen in de pers en door ons aan te klagen voor allerlei zaken, waaronder terrorisme. Momenteel weten we niet wat er met onze parlementsleden gaat gebeuren. Erdoğan is tot alles in staat.

Onzekere toekomst

Bent u niet bang dat u binnenkort gearresteerd zult worden?

Voor ons is de gevangenis een doodnormale zaak, ik heb eerder al vijf jaar in de gevangenis gezeten. Ik ben veertig en sinds ik politiek bewust werd, heb ik niets anders gezien dan oorlog in de Koerdische regio. Wij hebben geen schrik voor ons eigen leven, we proberen de misdaden te stoppen, daar werken we voor.

Eén van de zaken die we proberen is om internationale aandacht te creëren in de hoop dat er opgetreden

zou worden tegen de misdaden van de Turkse staat. Als wij deze misdaden niet kunnen stoppen, dan zal de oorlog verder escaleren. Daarom hoop ik dat de repressie tegen onze partij niet nog verder toeneemt en dat onze parlementsleden niet in de gevangenis opgesloten worden, want dan is er geen enkele parlementaire actie meer mogelijk, enkel nog de gewapende oorlog.

Daarom vragen we de internationale gemeenschap om in te grijpen als ze niet willen dat Turkije even onstabiel wordt als Syrië en Irak. Dat zou ten eerste een catastrofe zijn voor de hele regio. En ten tweede zou dat zorgen voor tienduizenden extra vluchtelingen die naar de EU zullen willen vluchten. Om dit te voorkomen moet de EU dringend een andere politiek voeren tegenover Turkije. Enkel een legale, politieke oplossing voor het Koerdisch-Turkse conflict kan nog meer chaos en oorlog voorkomen. Om dit te bereiken vragen we tevens dat de heer Öcalan zijn rol als vredesonderhandelaar terug zou kunnen opnemen. Öcalan zit al jaren in isolatie, we hebben al lang niets meer over hem vernomen en zijn ongerust over zijn welzijn.

Gaat Turkije de doodstraf opnieuw invoeren?

Moeilijk te zeggen. Alles is momenteel mogelijk. De enige leider is Erdoğan, maar hij is meteen ook degene die het meest in angst leeft. 30 jaar geleden zei Kenan Evran (*die in 1980 via een staatsgreep aan de macht kwam, nvdr.*): "Moeten we hen voeden in de gevangenis?" Erdoğan zei enkele dagen geleden net hetzelfde: "Ik zal de doodstraf onmiddellijk tekenen." Erdoğan is net als Saddam, Pinochet, … en andere dictators. Hij is niet meer in staat om op een gezonde manier na te denken.

Denkt u dat Erdoğan nu nogmaals verkiezingen zal uitschrijven in de hoop alsnog zijn gedroomde 2/3de meerderheid te krijgen, nodig om de grondwet te veranderen en een presidentieel systeem te installeren?

Het kan dat hij van de situatie wil profiteren om nu nieuwe verkiezingen uit te roepen. Erdoğan heeft schrik omdat hij zoveel verkeerds heeft gedaan. Hij heeft al meer dan 10.000 mensen in de gevangenis gestoken sinds hij aan de macht kwam. Tijdens de coup zagen we zijn aanhangers een jonge soldaat onthoofden op een brug in Istanbul. Zoiets vergeten de mensen niet. Misschien heeft de AKP momenteel alles onder controle, maar de rebellie is nog niet gedaan. Daarom blijft Erdoğan zijn aanhangers oproepen om op straat te komen, ik denk dat hij nog steeds schrik heeft. Misschien zullen we binnenkort nieuwe verkiezingen krijgen, omdat hij hoopt nu meer dan 60% te halen, zodat hij zijn presidentieel systeem kan doorvoeren. Maar misschien komen er geen nieuwe verkiezingen. Alles is mogelijk.

Kristel Cuvelier, stafmedewerker Koerdisch Instituut vzw

Een coup met vele vragen in Turkije

Paul Vanden Bavière

Het Turkse leger heeft een traditie van staatsgrepen: 1960, 1971, 1980 en 1997. In dit laatste geval kwamen de troepen niet op straat omdat de geviseerde islamitische premier Necmettin Erbakan de raad opvolgde af te treden. Twintig jaar later is er van dat republikeins en seculier leger met een vetorecht over regeringsbeslissingen niets meer over. Het zit nu vol islamisten die achter het project van de islamistische president Recep Tayyip Erdogan voor autoritair bestuur en voor islamisering van Turkije staan.

Verwonderlijk dus dat een restje anti-Erdogan-officieren met een paar duizend dienstplichtigen, die dachten dat ze op oefening gingen, vrijdagavond 15 juli 2016 een op voorhand gedoemd avontuur zouden beginnen voor "herstel van de democratie". Daarbij werd eigenaardig genoeg wel het parlementsgebouw in Ankara gebombardeerd, maar niet Erdogans megalomane paleis bij de Turkse hoofdstad. De president kon ook, zonder belaagd te worden door Turkse F-16- vliegtuigen, van de toeristische stad Marmaris op de grens tussen de Egeïsche en de Middellandse Zee, waar hij op dat moment verbleef, per vliegtuig Istanboel bereiken.

Dat was de tweede belangrijkste stad waar coupplegers actief waren. Die kregen daar al snel weerwerk op de door hen geblokkeerde bruggen over de Bosporus van aanhangers van de president omdat ze de nacht niet hadden afgewacht om in actie te schieten. Ook niet erg logisch. Geen wonder dat Turkse critici van de president lieten verstaan dat de hele zaak een door de president opgezette vertoning was om nog meer macht naar zich toe te kunnen trekken. Dat Erdogan de poging tot staatsgreep een "godsgeschenk" noemde - en geen drama dat aan honderden Turken het leven koste - dat hem zou toelaten het leger nog verder uit te zuiveren, gaf zijn tegenstanders – figuurlijk - munitie.

Fethullah Gülen

Eén van die critici, een voormalig bondgenoot van Erdogan, was de in de Verenigde Staten verblijvende Turkse islamistische sekteleider, Fethullah Gülen. Die was na de staatsgreep van 1980 in het vizier gekomen van de republikeinse en seculiere militaire leiders en achtte het veiliger in de VS een onderkomen te zoeken. Daar was hij zeer welkom want Gülen is een oerconservatieve, economisch ultraliberale en onderdanige pro-westerse geestelijke leider, die, om zijn Amerikaanse vrienden te plezieren, zelfs Israël verkiest boven de Palestijnen. Bovendien heeft hij via zijn netwerk van degelijke scholen in Turkije, en ook in de rest van de wereld, waaronder België, een hem trouwe elite gekweekt, die de Turkse machtscentra infiltreerde. Bijzonder nuttig voor de Amerikanen.

Erdogans Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (AKP) kwam in de verkiezingen van november 2002 aan de macht. Omdat de Turken de rotzooi en corruptie van de seculiere partijen, die onder de hoede van de militairen het land mochten besturen, beu waren. Maar Erdogan moest erg op zijn tellen passen. Zo kon hij pas in 2003 eerste minister worden omdat hij ooit veroordeeld was geweest voor het publiekelijk voorlezen van een sterk islamitisch getint gedicht. (In 2014 stapte hij over naar het presidentschap.)

Ergenekon

De kwestie van de toetreding van Turkije tot de Europese Unie bezorgde hem een hefboom om

de macht naar zich toe te trekken. De EU eiste democratisering. Met name kon het niet langer dat een democratisch verkozen regering onder voogdij van het leger zou staan. De militairen verloren al snel hun vetorecht in de Nationale Veiligheidsraad. Door pensionering van oudere officieren en hun vervanging door islamistische kwam de macht meer en meer bij de AKP te liggen. Hetzelfde gebeurde in het gerecht, waar de seculiere posities geleidelijk aan werden afgebouwd. Dat hielp Erdogan dan weer een reeks processen – zo bv. de Ergenekon-zaak - op te starten tegen hoge officieren die ervan werden beticht samen te zweren tegen de staat. Er werden zware gevangenisstraffen uitgesproken, maar eerder dit jaar kregen de officieren gelijk bij de hoogste beroepsinstantie die besliste dat de beschuldigingen geen steek hielden. Inmiddels waren er wel vele jaren voorbijgegaan. De ultieme vrijspraak werd door waarnemers ook beschouwd als een poging van Erdogan om de plooien met het leger glad te strijken.

Van bondgenoot tot vijand

In die machtsstrijd tegen de seculiere staat van Kemal Pasha Atatürk had Erdogan bondgenoten nodig. Eén van de belangrijkste daarvan was Fethullah Gülen, die over een reserve beschikte van mensen die op leidende posten in leger en justitie terecht kwamen. Eens Erdogan de aanhangers van de republikeinse en seculiere staat in de hoek had gedrumd, kwam het al gauw tot een conflict met Gülen. Er is een groot verschil in temperament tussen beide mannen, maar vooral is Erdogan zo ambitieus dat hij geen concurrentie duldt. Geen wonder dat hij Gülen en diens Hizmet-beweging (Dienstverlening) begon aan te vallen. In 2014 eiste hij van de Verenigde Staten de uitlevering van Gülen omdat die een terroristische beweging zou leiden. De openbaring door het Gülen-kamp in 2013 van grove corruptie in de regering zal niet vreemd zijn aan dit verzoek.

Ook Ahmet Davutoglu moest eerder dit jaar terugtreden omdat hij Erdogan in de schaduw dreigde te zetten. Davutoglu was een universiteitsprofessor die de neo-ottomaanse doctrine van "zero conflicten" met de buurlanden en met voormalige onderdelen van het Ottomaanse Rijk ontwierp. Hij werd minister van Buitenlandse Zaken en vervolgens eerste minister. Hij werd dit jaar in heel Europa bekend omdat hij herhaaldelijk in Brussel was om te onderhandelen

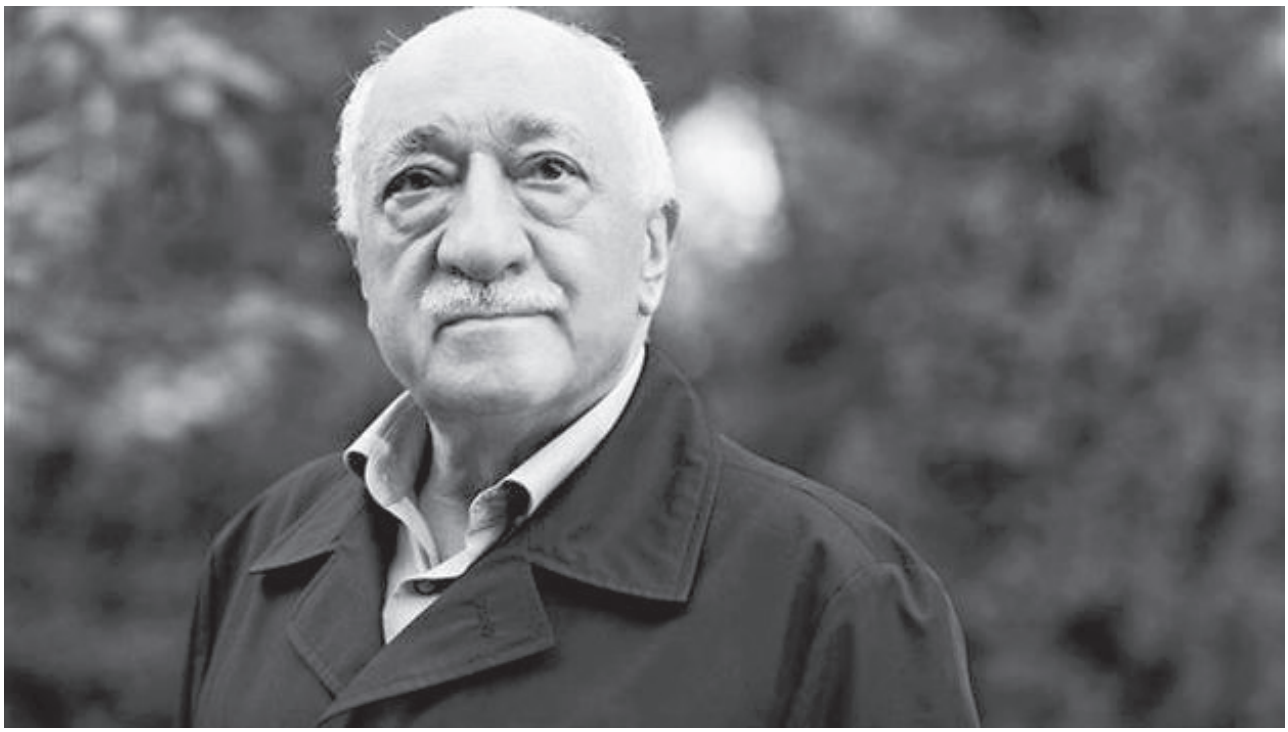

De Turkse islamistische sekteleider, Fethullah Gülen, wordt er door de AKP van beschuldigd achter de mislukte coup te zitten.

met de EU over de vluchtelingen die via Turkije naar Europa willen komen. Hij was teveel op de tv geweest en werd op 18 mei als premier vervangen door Binali Yildirim, alhoewel hij zich altijd zeer loyaal achter Erdogan had opgesteld.

Ook toen zijn neo-ottomaanse doctrine in duigen viel nadat Erdogan in 2011 de kant van het Syrische islamistische verzet koos tegen president Bashar Assad. Tot kort daarvoor waren de relaties tussen Erdogan en Assad uitstekend. Ze kwamen, bij manier van spreken, geregeld bij elkaar op de thee. De breuk van Erdogan met Syrië leidde ook tot zware problemen in de relaties met de sjiitische buurlanden Irak en Iran en met Rusland, dat eveneens de kant van het door een sjiitische tak geregeerd Syrië koos. Erdogan dacht niet meer neo-otomaans, maar simpelweg Ottomaans: hij kreeg de idee de nieuwe sultan te worden, die niet alleen Turkije zou besturen maar ook de leider van de soennitische moslims over hele wereld zou worden.

Hij ging daarin zover dat hij, met westerse aanmoediging, één van de voornaamste beschermheren van de Islamitische Staat (IS) werd. Formeel trad Erdogan eind vorig jaar toe tot de in Saoedi-Arabië opgerichte islamitische anti-terrorische organisatie. Maar pas na de bloedige aanval door IS op de luchthaven van Istanboel, op 28 juni, ging Erdogan prioriteit geven aan de strijd tegen IS boven die tegen de Koerdische Arbeiderspartij (PKK).

Nieuwe prioriteit

Nu is er door de coup-poging nog een nieuwe prioriteit gekomen: de voorzetting van de strijd tegen Fethullah Gülen, wiens aanhangers, althans volgens Erdogan, verantwoordelijk zouden zijn voor de poging tot staatsgreep. Hij begon daarom al direct met wat hij "het verwijderen van het virus" van Gülen-aanhangers "uit alle staatsinstellingen" noemde. In de eerste plaats in het leger, waarvan al 2800 officieren en soldaten werden gearresteerd. Nadien was het de beurt aan justitie: 2.700 rechters werden ontslagen.

Verwacht kan worden dat Erdogan van de gelegenheid gebruik zal maken om uiteindelijk alle macht naar zich te trekken. Bij de verkiezingen van 7 juni had Erdogan zich een tweederde meerderheid als doel gesteld om zo eenzijdig een nieuwe grondwet te kunnen invoeren, waaronder de president de enige machthebber zou worden. Het viel echter dik tegen: Erdogan verloor zelfs zijn gewone meerderheid in het parlement. Vooral omdat de pro-Koerdische Democratische Partij van de Volkeren (HDP) het onverwacht goed deed en ruimschoots de kiesdrempel van 10 % overschreed. Daardoor kwam er voor het eerst een vooral Koerdische partij in het Turkse parlement. (Vroeger zetelen er ook Koerden in, maar als onafhankelijken.)

Uit woede blies Erdogan de sedert 2003 aan de gang zijnde vredesgesprekken met de Koerden op, om een totale oorlog te voeren tegen de Koerdische Arbeiderspartij (PKK). Erdogan hoopte hierdoor stemmen te winnen bij de nieuwe verkiezingen van 1 november die hij verkoos boven een coalitie met één van de andere oppositiepartijen. De gok van de nieuwe stembusgang lukte maar gedeeltelijk: Erdogan kreeg wel opnieuw de meerderheid, maar weer geen tweederde van de zetels. De HDP haalde opnieuw de 10 %. Daarom begon Erdogan ook de Koerdische burgers als schietschijf te gebruiken. Honderden van hen kwamen de laatste maanden van vorig jaar en begin dit jaar om het leven bij vernietigende gevechten in Koerdische steden, die ook aan een totale blokkade werden onderworpen.

Opheffing immuniteit

De andere politieke partijen, de Republikeinse Volkspartij (CHP) en de extreem-rechtse Partij van de Nationale Beweging (MHP), alle twee sterk anti-Koerdisch, werden onder sterke druk gezet om alsnog een tweederde meerderheid te kunnen krijgen in het parlement. Erdogan stelde hen voor om een grondwetswijziging goed te keuren voor een tijdelijke opheffing van de immuniteit van 148 parlementsleden, onder wie een 50-tal van de HDP, tegen wie rechtszaken hangende zijn. In de hoop dat alleen HDP-parlementleden zouden worden aangepakt, leverden CHP en MHP, tot grote verrassing van vele waarnemers, de nodige stemmen. Maar hun hoop werd niet bewaarheid: oppositieleider Kemal Kilicdaroglu van de CHP werd onlangs veroordeeld tot betalen van een schadevergoeding van 15.500 euro wegens het beledigen van Erdogan.

Verwacht wordt dat de al dan niet vermeende coup Erdogan nog meer mogelijkheden tot druk zal opleveren. Er is sprake van een referendum over een nieuwe grondwet nog dit jaar als dat voorstel voldoende stemmen krijgt in het parlement. Zoniet

zouden er voor de derde keer dit jaar verkiezingen kunnen worden uitgeschreven.

Toenadering tot Syrië

In het buitenland neemt hij wat gas terug en probeert hij het neo-ottomaanse concept nieuw leven in te blazen. De relaties met Israël en met Rusland zijn inmiddels weer aangehaald. Er wordt gepraat over toenadering tot Egypte, waarmee de relaties scheef liepen na de afzetting van de islamistische president Mohammed Morsi op 3 juli 2013. En er wordt zelfs gedacht over het aanhalen van de banden met Syrië. Hoe dat moet gebeuren is niet duidelijk. Wijst het erop dat Ankara na zijn breuk met IS, bereid is ook het overige islamistisch verzet te laten vallen? Het zou een einde kunnen maken aan de bloedige oorlog in dat land? Een oorlog die al lang had kunnen worden gestopt indien de stroom van door het Westen betaalde wapens via Turkije en Jordanië de pas was afgesneden geweest.

Internationaal probeert Erdogan terug wat respect te krijgen na zijn problemen met de EU over de vluchtelingen en zijn soms straffe islamistische uitspraken zoals over de vrouwen. Maar of hij bereid is tot enige ontspanning met de helft van zijn burgers die zich verzetten tegen zijn binnen- en buitenlandse politiek is wat anders. De Koerden zullen alvast uitkijken.

Misschien doet hij het eerste om het tweede te kunnen overslaan. De massale arrestaties – er is sprake van zowat 6.000 mensen – en ontslagen van militairen, rechters, ambtenaren… zijn geen goede voortekenen. Ook recente uitspraken van Yigit Bulut, hoofdadvizeur van Erdogan, zijn dat niet. Volgen Bulut is er in Turkije geen nood aan mensen die aan politiek doen, want Erdogan doet dat al en "het is onze plicht de leider van ons land te steunen". Is het bombardement van het parlementsgebouw tijdens de coup-poging een hint dat een parlement eigenlijk niet meer nodig is?

Paul Vanden Bavière is gepensioneerd journalist van De Standaard en hoofdredacteur van Uitpers. Dit artikel verscheen oorspronkelijk op Uitpers op 17 juli 2016.

Verontrustende foto's doken op van de eerste 6000 arrestanten. Deze soldaten werden gedwongen halfnaakt op de grond te liggen, sommigen werden gemarteld en verkracht. Later zouden nog meer dan 50.000 arrestaties en minstens 81.000 ontslagen en schorsingen volgen in een grootscheepse zuiveringsactie van o.a. het leger, de politie, de administratie, het gerecht, de media en het onderwijs. (KC)

Diyarbakır: historische stad vermorzeld door de oorlog

Matthieu Gosse

Van het najaar 2015 tot maart 2016 was Diyarbakır het toneel van gevechten tussen gewapende groepen van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK) en de Turkse veiligheidstroepen. De geplande reconstructie van de verwoeste wijken en gebouwen lijkt op een machtsgreep van de staat op deze stad, die door de Koerden in Turkije als hun hoofdstad wordt beschouwd.

Vanaf het najaar van 2015 verschansen gewapende groeperingen, voornamelijk de Beweging van de Revolutionaire Patriottische Jeugd (YDG-H) en de Civiele Verdedigingseenheden (YPS), zich in Koerdische steden zoals Sur, Cizre, Silopi, Nusaybin en Yüksekova. De administratieve avondklok (permanent uitgangsverbod) en de hevige gevechten transformeerden sindsdien de oude stad, die een fascinerende lappendeken is van een oude stad en sloppenwijken waar sinds de jaren 1980-1990 Koerden neerstreken die ontheemd werden door de gevechten tussen de Turkse staat en de guerrilla's van de Koerdische Arbeiderspartij (PKK).

De gevechten werden gestaakt sinds midden maart, daardoor was het mogelijk om een eerste empirisch verslag te maken van de stad op 19 en 20 april. De sfeer en de spanning varieerden van de ene dag op de andere, maar ook de plaats en de hoeveelheid en striktheid van de check-points veranderde van dag tot dag.

Militarisering en nationalisatie

Diyarbakır (950.000 inwoners), de hoofdstad van een provincie met dezelfde naam, wordt door de Koerden in Turkije als hun hoofdstad beschouwd. De aanwezigheid van gewapende politie en gepantserde voertuigen is niet nieuw in het epicentrum van de Koerdische beweging in Turkije. Het aantal en hun zichtbaarheid is daarentegen sterk toegenomen.
De toegangswegen naar Sur werden geblokkeerd tijdens de avondklok. Vijf grote poorten tot Sur werden desondanks geopend zonder systematische controle, maar wel onder het toeziend oog van een enorme politiemacht: barrières, gepantserde voertuigen en zwaarbewapende politie in schuilplaatsen met zandzakken. De andere poorten en openingen in de omwalling van de stad zijn afgesloten door betonnen muren, met inbegrip van de wegen tussen Sur en de sloppenwijk Ben-u-Sen, aan de zuidwestelijke voet van de stadsomwalling. Deze politiemacht vormt een soort dubbele omwalling van de oude stad en transformeert deze in een semi-gesloten ruimte, alles onder toezicht van de Turkse staat.

Naast de toegangscontrole is ook de politie nu beter zichtbaar dan voorheen. Gebarricadeerde torens worden quasi bewoond door leden van de veiligheidstroepen. Groepen van politieagenten in uniform en zwaarbewapende agenten in burger bewaken de hoofdwegen.

Het hoofddoel van hun aanwezigheid is om te voorkomen dat Koerdische strijders zich opnieuw in bepaalde delen van de oude stad kunnen terugtrekken. Dit moet echter niet uitsluitend gezien worden als een operatie uit veiligheidsoverwegingen, het gaat om een uiterst symbolisch offensief waarmee de Turkse staat duidelijk wil aantonen dat ze de macht over deze stad heeft herwonnen.

Waar de Turkse vlag vroeger relatief afwezig was in de oude stad (met uitzondering van openbare gebouwen) zijn er nu grote vlaggen geplaatst op de muren van de oude stad, één van de meest symbolische architecturale elementen van de stad. Tags met nationalistische slogans en symbolen

ontsieren sommige gevels en rolluiken, bijvoorbeeld ten zuiden van Gazi-laan (op de noord-zuid as van Sur). Deze symbolenstrijd viel samen met de systematische aanvallen tegen de symbolen van de gemeentelijke autoriteiten van de regerende Democratische Partij van Volkeren (HDP) De co-burgemeesters van de HDP van Sur, in 2014 verkozen met een meerderheid van 70%, werden afgezet. De oude stad van Sur is getekend door een machtsovername van de staat, haar agenten en symbolen op de gemeentelijke autoriteit (en haar kiezers).

Sur na de gevechten

De afgelopen jaren zagen de verschillende delen van de oude stad er relatief homogeen uit: arme mensen, smalle straatjes vol kinderen, een mix van oude basaltstenen gebouwen en precaire constructies uit baksteen. De gevechten van de afgelopen maanden hebben gezorgd voor grotere verschillen in deze wijken.

De noordelijke helft van de Gazi-laan (van de Dagkapi-poort tot de grote moskee), de toegangsweg tot Sur, is relatief weinig veranderd: de winkels en restaurants zijn weer open en de laan is weer vol voetgangers, kooplustigen en restaurantbezoekers.

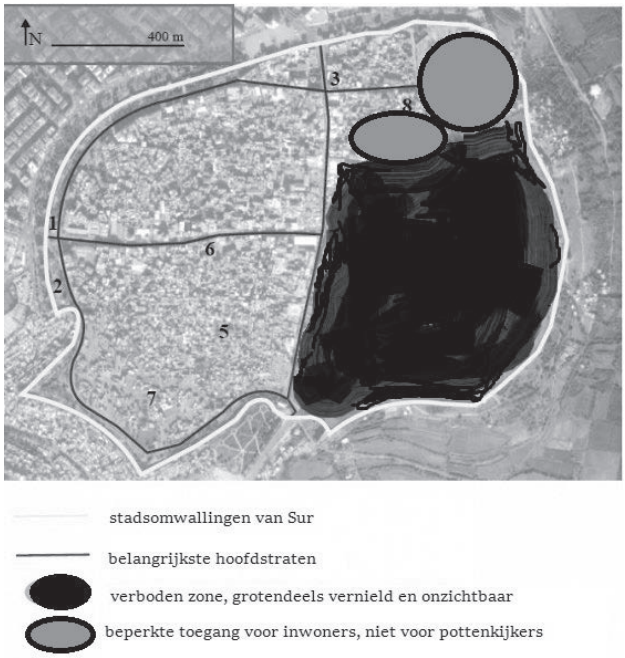

Met uitzondering van de toegenomen aanwezigheid van de politie en een mogelijke daling in opkomst is er hier niet veel veranderd. De relatieve stabiliteit van deze plaats is waarschijnlijk te verklaren door het feit dat dit een plek is die vooral welgestelde en zelfs rijken aantrekt die van buiten Sur komen.

De situatie is helemaal anders wanneer we ons in het doolhof van smalle straatjes in het zuidwesten van Sur begeven (zuidelijk Melikahmet, Lalebey, Alipasa, Ziya Gökalp, Abdaldede). Doorzeefde gevels en sporen van barricades getuigen van de gevechten. Jonge Koerdische strijders probeerden zich hier terug te trekken en er de onafhankelijkheid af te kondigen. De meest recente sporen daarvan zijn de talloze pro-PKK-tags (en andere organisaties van de gewapende Koerdische beweging) en de Turkse nationalistische graffiti die de agenten van de veiligheidstroepen aanbrachten.

De gevolgen van de gevechten zijn hier wel spectaculair: wat ooit een levendige volkswijk was vol spelende kinderen is nu desolaat. Het grote grasveld aan de voet van de omwalling waar het steeds koppenlopen was, is op 20 april in de late namiddag compleet verlaten. Ten tijde van de avondklok heeft het merendeel van de bewoners duidelijk de stad verlaten. Sinds het einde van de gevechten zijn ze nog niet teruggekeerd.

In de noordwestelijke wijken (Iskenderpasa, ten noorden van Melikahmet) zijn duidelijk mensen vertrokken (veel huizen staan leeg), maar hier is opmerkelijk minder geleden onder de gebeurtenissen van de afgelopen maanden. Hier zie je geen vernielingen en nauwelijks pro-PKK-graffiti, die dan nog gedeeltelijk dateert van voor de avondklok.

De buurten rond het fort (Ickale: noordoostelijke hoek Sur) van de oude stad (Cevatpaşa en Dabanoğlu) geven een andere indruk. De aanwezigheid van pro-Turkse Hezbollah-tags en -vlaggen en een Huda Par-café, lijken erop te wijzen dat de politieke gezindheid van veel bewoners verschilt van de rest van Sur. Geen vernielingen in deze straten; heel weinig pro-PKK-graffiti en een enkele pro-Hezbollah-graffiti. De straten blijven erg druk. De aanwezigheid van de politie is ook anders: de check-points laten inwoners door in de

richting van het zuiden van de wijken Cevatpaşa en Dabanoğlu. Deze controleposten zijn enkel bemand door twee of drie, eerder ontspannen, agenten in burger. We hebben in de zuidwestelijke wijken op één pantservoertuig na, geen politiepatrouille gezien, terwijl de politie-agenten op de grote assen van Sur daarentegen duidelijk op hun hoede waren.

De mahalle (wijk) in het westen van Sur (Fatihpaşa, Hasırlı, Savaş, Cemal Yilmaz) zijn helemaal ontoegankelijk voor de bewoners die er gedwongen werden om te vertrekken (meer dan 15.000). In deze buurten werd een onmogelijk te winnen strijd geleverd tussen veiligheidstroepen en gewapende pro-PKK groeperingen (YDG-H, YPS) die hoofdzakelijk bestonden uit jongeren uit arme buurten (waarschijnlijk begeleid door meer ervaren strijders). Het aantal strijders is niet precies bekend, maar het kunnen er nooit meer dan een paar honderd geweest zijn: de bevolking van Diyarbakır heeft zich niet achter deze strijd geschaard. Alle strijders werden gedood of gevangengenomen. De toegang tot dit deel van Sur (meer dan een derde van de oppervlakte) is strikt verboden. Bovendien lijkt het erop dat de overheid de vernietiging probeert weg te moffelen: de verboden straten zijn afgesloten met gordijnen die het zicht blokkeren. Het is bijvoorbeeld ook onmogelijk om het gedeelte van de muur van Ickale te betreden dat een duidelijk zicht op deze wijken geeft. Dit verbod heeft niets te maken met een bezorgdheid over de veiligheid. Het onophoudelijke lawaai van automatische wapens en zware wapens dat de bewoners wekenlang hoorden, maakt duidelijk dat de verwoesting enorm moet zijn. Een luchtfoto verkregen door de gemeente toont dat het stedelijk weefsel letterlijk doorboord is door de gevechten. Het lijkt erop dat bulldozers hele woonblokken wegvaagden of aan het wegvegen zijn: talloze vrachtwagens met puin verlaten de oude stad door de poort van Dagkapı.

Het meest choquerende beeld van de verboden zone komt van de staat zelf. Een ultranationalistische politieagent die tevens een rapper is, gebruikte de omgeving van de vernielde Kurşunlu-moskee als het decor voor een rapclipje op YouTube. Duidelijk geïnspireerd door de omgeving, somt de agent alle vijanden op die hij in Sur wil bevechten: de Armeniërs, de "steun van de Grieken", de "zionistische samenzwering", de "Koerdische leugen" en hij draagt zijn werk op aan enkele tientallen "martelaren" van de Turkse veiligheidstroepen die gedood werden bij Sur. Eén van zijn raps luidt als volgt: "Sta op! Dit zijn allemaal Armeniërs, allemaal boeven. Ik ben de zoon van een Turk!"

Terwijl de hele stad werd belegerd, verschilde de impact van de administratieve maatregelen en de gevechten wijk per wijk in de oude stad. Hoewel de oude stad een relatief uniforme indruk gaf, is uit de gebeurtenissen van de afgelopen maanden gebleken dat er een groot verschil is: sommige buurten hebben duidelijk niet geleden onder de confrontaties, anderen werden vernietigd en ontvolkt. De verkiezingsuitslagen hieronder tonen een correlatie tussen de politieke gezindheid van de wijken en het niveau van de vernietiging van de wijken:
in de stembureaus in de verboden wijken (Hasırlı, Savaş en Cemal Yilmaz) gaven de kiezers bij de verkiezingen van juni 2015 minder dan 10% van de stemmen aan de Partij voor Rechtvaardigheid en Ontwikkeling (AKP), meer dan 85% stemde er voor de HDP.
De resultaten van de wijk Fatihpaşa zijn minder dramatisch: 75% HDP, 17% AKP.
In de mahalle's in het zuidwesten (Lalebey, Alipasa, Ziya Gökalp, Abdaldede, Melikahmet) stemden tussen 84 en 89% voor HDP. In de noordwestelijke mahalle's (Iskenderpasa Cami Nebi) gingen tussen de 17 en 19% van de stemmen naar de AKP en 68 tot 74% naar de HDP. In het noordoosten en mahalle Cevatpaşa en Dabanoğlu gingen respectievelijk 26 en 21% van de stemmen naar de AKP in juni 2015, tijdens de electorale doorbraak van de HDP op nationaal niveau. Bij de presidentsverkiezingen van 2014 ging hier nog meer dan 60% van de stemmen naar Recep Tayyip Erdoğan..

Het bestaan van politieke verschillen was op lokaal niveau nauwelijks zichtbaar; het conflict lijkt dit nu bloot te leggen. Gewapende groepen hebben duidelijk gekozen om zich op te stellen in de buurten waar de pro-Koerdische beweging het meeste steun krijgt. Dat ze hier een vruchtbare voedingsbodem vonden, wil echter niet zeggen dat ze erin geslaagd zijn om het grootste deel van de bevolking van deze wijken achter zich te krijgen, een bevolking die vanaf het begin zeer gereserveerd was en uiterst kritisch stond tegenover de strategie van de stedelijke

guerrilla. Daar staat tegenover dat de meeste hoger gelegen districten (Gazi-laan) of deze die meer pro-regering stemmen (uit conservatisme of dankzij verschillende vormen van cliëntelisme) weinig van het conflict te lijden hadden. Dit vergroot naar alle waarschijnlijkheid de kloof tussen de bewoners van de verschillende wijken van Sur.

Wat zijn dee vooruitzichten voor de oude stad?

Nauwelijks een jaar geleden, toen het vredesproces nog niet begraven was, was zo'n dramatische verslechtering van de gang van zaken moeilijk voor te stellen. De bedoelingen van de uitvoerden macht zijn moeilijk te begrijpen of te voorspellen. Veel zal ook afhangen van hoe het conflict in Syrië evolueert. Het is ook zeer waarschijnlijk dat het beleid van de overheid sinds een jaar eerder gestoeld is op een cynische en korte-termijn improvisatie dan op een duidelijke politieke lijn die één á twee decennia vooruit kijkt. Alles lijkt dus mogelijk.

Toch zijn er twee elementen die helderheid verschaffen in de situatie. Op 21 maart 2016 heeft de uitvoerende macht in de ministerraad besloten om alle particuliere percelen van Sur (6292 woningen, gemeentelijke openbare gebouwen en katholiek erfgoed) te nationaliseren en er staatseigendom van te maken. De overige 1422 resterende percelen waren reeds eigendom van verschillende overheden. Deze beslissing, genomen met één pennenstreek, is een teken dat de regering van plan is om haar grip op de Oude Stad en het hart van de Koerdische beweging in Turkije te verstevigen en te verstrengen. Gezien de staat van de democratie in de Republiek Turkije, is het onduidelijk hoe rechtszaken door gemeenten of inwoners hier ooit iets zouden kunnen aan veranderen.

Terwijl de gevechten nog niet gestaakt waren, verklaarde minister-president Ahmet Davutoglu op 1 februari 2016: "We zullen Sur herbouwen zoals Toledo." De heropbouwwerken die tijdens zijn bezoek werden voorgesteld hebben alle kenmerken van de stedelijke vernieuwing in AKP-stijl: autoritaire gentrificatie, verplaatsing van de armere bevolking, een ideologische lezing van het verleden en stadsgezichten die lijken op een decor van kartonnen borden. Deze recepten - het mengen van stedenbouw met partijpolitiek en semimaffiose afpersing- zijn al beproefd in Istanbul (Sulukule, Tarlabasi).

De transformatie van de stad is al aan de gang: de bewoners van de verboden gebieden zullen waarschijnlijk nooit meer terug naar huis keren. De bewoners van de "open" gebieden die nog niet zijn teruggekeerd, zullen hoogstwaarschijnlijk ook nooit meer terugkeren. Veel bewoners speculeren over de bedoelingen van Ankara. Willen ze minder bewoners, als een soort van "stedelijk hygiëne"-project? Willen ze meer Koerdische AKP-aanhangers hierheen halen, om zo deze belangrijke plaats van de Koerdische beweging te neutraliseren? De oude stad "ont-koerden" en ze door Syrische vluchtelingen of "etnische Turken" vervangen?
Zal de staat werkelijk alle wijken van de oude stad plat bulldozeren? In alle zelfgebouwde wijken (dat wil zeggen meer dan 90% van de gebouwen)? Wat zal er gebeuren met het architecturaal erfgoed, zoals werd benadrukt door de HDP? De muren zijn Unesco werelderfgoed, er zijn ook 595 historische gebouwen, zowel seculier als religieus.

De precieze plannen van deze autoritaire transformatie van Sur zijn nog niet duidelijk. De verandering is nu wel al onomkeerbaar en een terugkeer naar hoe het vroeger was, is niet meer mogelijk. In tegenstelling tot andere Koerdische steden zoals Cizre, Şırnak, Yüksekova, Silopi en Nusaybin, zijn de verwoestingen in Diyarbakır minder zichtbaar en beperkt tot bepaalde delen van de oude stad. De grootschalige horror zoals in Cizre (met collectieve massamoorden op burgers) viel niet voor in Diyarbakır (met 'slechts' twintig burgerdoden sinds de herfst van 2015). Het gebruik van geweld lijkt meer gericht en weloverwogen: alleen kijken naar de menselijke en materiële balans is niet genoeg om de betekenis ervan te begrijpen. Zonder één artikel in de internationale media is Turkije bezig met een "urbicide" op de oude stad van Diyarbakır. Haar betekenis, inhoud en de fundamenten van haar stedelijkheid worden uitgehold en afgebroken.

Matthieu Gosse is docent geografie in Toulouse, Frankrijk. Dit artikel verscheen op 19 mei 2016 op de nieuwssite Orient XXL. Vertaling door Gerd De Wilde.

Amnesty: Syrische oppositie neemt Koerdische burgers onder vuur in Aleppo

Wladimir van Wilgenburg

Amnesty International heeft zware schendingen van het internationaal recht gedocumenteerd uitgevoerd door gewapende oppositiegroepen tegen de Koerdische burgerbevolking in Aleppo. Tijdens de bombardementen, waarbij geen enkel onderscheid werd gemaakt tussen burgers en strijders, werden meer dan 800 burgers gewond en gedood.

De schendingen werden vooral uitgevoerd door groepen die deel uitmaken van de coalitie voor de Verovering van Aleppo (Aleppo Conquest). Hiertoe behoort ook Divisie 16 dat al verschillende malen zwaar gevochten heeft tegen Koerdische groepen.

De coalitie voor de Verovering van Aleppo bestaat uit ongeveer 31 gewapende groepen die in het gouvernement Aleppo. gecoördineerde aanvallen uitvoeren tegen zowel de Syrische regeringstroepen, de Islamitische Staat als de Koerden.

"Hiertoe behoren ook een reeks aanvallen tussen februari en april 2016 waarbij door willekeurige bombardementen en het gebruik van geïmproviseerde explosieven ongeveer 800 burgers gewond en gedood werden in Sheikh Maqsoud, de (Koerdische) residentiële buurt die in handen is van de Volksbeschemingseenheden YPG," aldus Amnesty.

Amnesty International verwelkomde de verklaring van Aleppo Conquest van mei 2016 waarin de gewapende groepen stellen dat ze de internationale mensenrechten zullen respecteren en de aanvallen zullen onderzoeken, maar Amnesty heeft geen weet van verdere stappen die de coalitie sindsdien ondernomen zou hebben.

Vooral de Koerdische buurt Sheikh Maqsoud heeft zwaar geleden en wordt sinds 2015 in het westen en het noorden omsingeld door Divisie 16, zegt Amnesty.

Ontvoeringen

Een werknemer van een lokaal veldhospitaal bezorgde Amnesty International de namen van minsten 25 burgers die tussen 2012 en 2016 ontvoerd werden door Divisie 16. "De inwoners van Sheikh Maqsoud moeten door de buurten van de stad Aleppo die gecontroleerd worden door Divisie 16 om naar Afrin te gaan, een overwegend Koerdische stad in het noorden van het gouvernement Aleppo. Tussen 2013 en 2015 werden vele burgers ontvoerd en uiteindelijk durfden de mensen het risico niet meer te nemen," vertelde de werknemer aan Amnesty.

"Een nieuwe route om van Sheikh Maqsoud naar Afrin te gaan opende zich toen de Syrische

regering in 2016 delen van het noorden van het gouvernement Aleppo heroverde," zei hij.

Amnesty International slaagde erin twee vrouwen te spreken die getuigen waren van ontvoeringen door Divisie 16. Lamia vertelde Amnesty hoe haar moeder, Farida Sleiman, ontvoerd werd door Divisie 16 in de Sakan al-Shababi-buurt van de stad Aleppo. De vrouw is vermist sinds 21 augustus 2013.

"Mijn moeder verliet Sheikh Maqsoud in de ochtend voor een tandartsafspraak in het deel van de stad Aleppo dat gecontroleerd wordt door de oppositie. Ze is vertrokken en nooit teruggekeerd," getuigt Lamia. "Drie dagen na de vrijlating van onze buur, trok mijn broer naar Sakan al-Shababi om te informeren naar onze moeder. Hij belde me op om te vertellen dat hij erin geslaagd was het detentiecentrum van Divisie 16 te lokaliseren. Dat was de laatste keer dat ik nog iets over hem vernomen heb," zei ze. "Tot op vandaag hebben we niets meer over hun lot vernomen en we durven niet naar Divisie 16 te gaan," voegde ze eraan toe.

Hussam, een Koerd, vertelde hoe zijn 60-jarige moeder begin 2013 ontvoerd werd door Divisie 16. "Mijn moeder en mijn zus waren op weg naar Afrin toen ze ontvoerd werden aan een checkpoint in de buurt al-Ashrafieh," vertelde hij. "De taxichauffeur waarschuwde mijn zus dat ze een checkpoint van Divisie 16 naderden. Ze werden gevangen genomen zodra de groep ontdekte dat ze uit Sheikh Maqsoud kwamen," voegde hij eraan toe.

"Een Koerdische man die een paar maanden geleden vrijgelaten werd, vertelde me dat mijn moeder samen met twee andere Koerdische vrouwen in de keuken werkte van één van de detentiecentra van Divisie 16. Ik ben blij dat ze nog leeft, maar ik durf niet naar te daar gaan om naar haar te informeren," zei hij.

Martelingen

ARA News slaagde er ook in om met andere Koerdische burgers te spreken die in het verleden gevangen genomen waren door het Vrije Syrische Leger (VSL of FSA).

Ahmed Mahmud (29), een Koerd uit Kobanê, werd enkele jaren geleden gearresteerd door Khaled Hayani, een beruchte veldcommandant van Divisie 16. Hij zat meer dan twee maanden in één van hun gevangenissen. Hayani werd vorig jaar gedood tijdens gevechten met de Syrische regeringstroepen.

Een vrouwelijke YPG-strijdster aanschouwt de vernieling in Sheikh Maqsoud, Aleppo, 15 april 2016, foto: YPG Perskantoor

"We werden in Aleppo gearresteerd door het Vrije Syrische Leger toen we auto's gingen kopen," vertelde hij. "Toen ze ons vroegen waar we naar toe gingen, zei ik dat we op weg waren naar Manbij. We konden niet zeggen dat we naar Kobanê gingen omdat we dan gearresteerd zouden worden, maar op mijn identiteitskaart stond Kobanê dus we werden uiteindelijk toch gevangen genomen," vertelde Mahmud. Het resultaat was dat al hun auto's en geld gestolen werden. "Ze beschuldigden ons van twee zaken: of jullie zijn PKK-leden of jullie zijn aanhangers van het Syrische regime," zei hij.

Gedurende de meer dan twee maanden dat hij in de FSL-gevangenis zat, werd hij dagelijks gemarteld. Voor zijn vrijlating vroeg het VSL duizenden dollars. "35.000 dollar en mijn auto was ik kwijt. Het waren enkel dieven en plunderaars, dit is geen revolutie, een revolutie is niet zoals dit, ze plunderden alle winkels op de markten van Aleppo," zei hij.

Islamisme en chauvinisme

Volgens Idris Nassan, een voormalige functionaris uit de administratie van Kobanê, steunden veel Koerden aanvankelijk de Syrische revolutie en protesteerden ze in 2011 mee tegen het regime. "We applaudisseerden voor het VSL en vroegen hen om ons te beschermen," zei hij.

De VSL-groepen raakten echter steeds meer beïnvloed door het islamisme en verloren hun secularistische achtergrond. Syrische oppositieleiders maakten racistische opmerkingen tegenover de Koerden. Het resultaat was dat de protesten in de Koerdische regio's ophielden.

"De VSL-groepen kwamen steeds meer in de grip van religieuze ideeën en chauvinisme en we gaven deze revolutie op. Ik noem het nu een crisis, een revolutie is het niet meer. De mensen vroegen vrijheid, democratie en secularisme, geen kalifaat of islamisme," vertelde hij aan ARA News.

Een ander probleem is volgens Idris Nassan de steun die regionale machten zoals Turkije, Saudi-Arabië en Qatar verlenen aan islamistische groepen. "Dit vormt een groot probleem. Turkije steunt enkel islamistische groepen, die ook geld krijgen van Saudi-Arabië en Qatar."

Vrij spel

Vandaag hebben gewapende groepen in Aleppo en Idlib vrij spel om ongestraft de internationale mensenrechten te schenden en andere misdaden te begaan. Het is schokkend te moeten vaststellen dat gewapende groepen dezelfde methodes van martelen gebruiken die het Syrische regering dagdagelijks toepast," zei Philip Luther, directeur van het Midden-Oosten en Noord-Afrika Programma van Amnesty International.

"Staten die lid zijn van de Internationale Steungroep voor Syrië, waaronder de VS, Qatar, Turkije en Saudi-Arabië, en die betrokken zijn bij de onderhandelingen over Syrië, moeten druk zetten op de gewapende groepen opdat deze zouden ophouden met dergelijke misdrijven en zich houden aan het internationaal humanitair recht. Ze moeten ook ophouden met wapenleveringen en andere steun aan groepen die oorlogsmisdaden begaan en andere ernstige mensenrechtenschendingen," concludeerde Philip Luther.

Wladimir Van Wilgenburg is politiek analist gespecialiseerd in Irak, Iran, Syrië en Turkije met focus op de Koerdische politieke situatie. Momenteel brengt hij voor verschillende internationale media vanuit Rojava verslag uit. Dit artikel verscheen op 7 juli 2016 op de website van de onafhankelijke nieuwsdienst ARA News, gevestigd in Rojava. Vertaling naar het Nederlands door Kristel Cuvelier, stafmedewerker Koerdisch Instituut vzw.

Gewond maar niet buiten werking
Rojava's Mala Birîndara

Anna Davies en Rêvan Kobanê

We schrijven dit artikel als twee Europeanen die leven en werken in Rojava. Eén van ons heeft zes maanden gewerkt bij de afdeling fysiotherapie van het militaire hospitaal in Kobanê en samen hebben we een aantal bezoeken gebracht aan het Mala Birîndara (MB), zoals de Koerdische ziekenhuizen genoemd worden, voor de YPJ/ YPG in Qamişlo. Dit artikel is bedoeld om u een impressie te geven van de twee MB's die wij hebben bezocht en om informatie beschikbaar te stellen over deze centra, de diensten die zij leveren, de mensen die er werken en de hevals (vrienden/kameraden) die er verblijven als ze gewond zijn geraakt. Sommige namen in dit artikel zijn veranderd om zo de identiteit van de betrokkenen te beschermen.

Mala Birîndara betekent in het Kurmanci 'huis van de gewonden'. Er zijn huizen voor gewonde strijders van de YPJ (Vrouwelijke Volksbeschermingseenheden) en de YPG (Volksbeschermingseenheden) in alle drie de kantons van Rojava. Gewonde strijders verblijven meestal een korte tijd in het MB in Qamişlo. Het huis is ondergebracht in een groot, goed georganiseerd complex van gebouwen. Het MB is verbonden met het centrale ziekenhuis en voorziet in fysiotherapie, educatie, een prothesedienst en ook een apotheek waar basismedicatie beschikbaar is.

Tijdens ons bezoek waren wij meteen onder de indruk van de sfeer die heerst op deze plek; het voelde echt aan als een therapeutische omgeving zowel wat betreft de buitenkant, met tuinen en schaduwrijke zitplaatsen, als de sociale sfeer - er heerst een echt gevoel van kameraadschap en wederzijdse hulp tussen iedereen die er woont en werkt.

Op een avond gedurende een van onze bezoeken werden we uitgenodigd om mee te doen aan een spelletje volleybal. Er is een volleybalveld aanwezig op het terrein van het MB, het is een zeer geliefde sport in Rojava. Er werd ons verteld dat deze sport zeer nuttig is bij de bevordering van het herstel van blessures. Mensen met verschillende niveaus van vaardigheden speelden samen, waaronder velen met beduidend zware handicaps. (Het spreekt vanzelf dat wij tot het minst in staat waren!). We waren erg onder de indruk van het feit dat iedereen (inclusief wij) werden aangemoedigd om mee te doen en iedereen leek zich heel bewust van de behoeften van de hevals.

We werden uitgenodigd om te blijven eten en wederom zagen we, bij het delen van het voedsel, de zorg die men elkaar gaf. Bijvoorbeeld door elkaar te herinneren aan bepaalde woorden. Dit werd allemaal gedaan met humor en een lach, maar nooit op een betuttelende of denigrerende manier tegenover de gehandicapte kameraden.

Er zijn twee mensen verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken in het Mala Birîndara, een persoon van de YPG en een van de YPJ. Dit zijn mensen die in het verleden ook verwondingen hebben opgelopen. Hevals helpen elkaar in het dagelijks leven, zoals bij het eten, douchen of naar het toilet gaan. In Qamişlo is er ook ondersteuning van assistenten die helpen bij het bereiden van eten en bij het geven van medische zorg, bijvoorbeeld het wisselen van verband.

In Kobanê zijn er vier huizen die onderdeel uitmaken van het MB; dit centrum werkt iets anders dan het MB in Qamişlo, de gewonde strijders verblijven hier voor langere tijd. Sommige van deze

huizen hebben hulp van assistenten, maar meestal helpen de bewoners elkaar. Het MB is verbonden met het militaire ziekenhuis en de gewonden gaan daar twee keer per dag heen voor fysiotherapie. Het militaire ziekenhuis, de fysiotherapie en de apotheek bevinden zich allemaal op hetzelfde terrein.

Er is ook een MB in Derik, hier verblijven meer patiënten dan in de andere steden. Er wordt momenteel een nieuw pand gebouwd, dit zal een centraal revalidatiecentrum worden waar 150 gewonde strijders opgevangen kunnen worden voor hun dagelijkse revalidatie. Wanneer medische apparatuur uit Başur (Zuid Koerdistan, gelegen in het noorden van Irak) of uit Bakur (Noord Koerdistan, gelegen in het zuiden van Turkije), gebracht kan worden, iets wat op dit moment niet mogelijk is, zou dit het grootste revalidatiecentrum in Rojava zijn.

Fysiotherapie Faciliteiten

De faciliteiten voor fysiotherapie in Qamişlo zijn zeer beperkt, er is weinig ruimte en er is geen gespecialiseerde apparatuur aanwezig die nodig is om de gewonden professioneel te kunnen helpen. Er komen iedere dag twee mensen uit de stad om ervoor te zorgen dat er hulp is bij het geven van fysiotherapie. De stafmedewerkers hebben geen fysiotherapie gestudeerd, maar doen wat ze kunnen om te helpen met wat ze uit eigen ervaring hebben geleerd. De gewonde kameraden krijgen indien mogelijk twee keer per dag een behandeling, maar in verband met gebrek aan apparatuur ligt de focus op handmatige oefeningen. De afdeling fysiotherapie in Kobanê is gelegen in een apart gebouw naast het ziekenhuis. Er zijn vier behandelingskamers uitgerust met gespecialiseerde apparatuur. In deze kamers worden de patiënten behandeld en geholpen met pijnbestrijding en krijgen ze een voorbereiding op fysiotherapie en individuele trainingsprogramma´s. Er zijn fietsen, roeimachines, materialen om armen en benen te trainen, een balanceermat en loophulp aanwezig.

We spraken met Dorpêç, een fysioloog (een geavanceerde specialist in de fysiotherapie), die afkomstig is uit Koerdistan maar het grootste deel van zijn leven doorbracht in Zweden. Hij geeft aan dat een van de huidige problemen in Kobanê het gebrek aan gespecialiseerde artsen is die verwondingen kunnen beoordelen bij nieuwe patiënten die komen revalideren. Heval Dorpêç heeft recent, gedurende 7 tot 8 maanden, acht assistenten opgeleid die fysiotherapie kunnen geven. Zij bezitten nu de basiskennis en zijn vertrouwd geraakt met de apparatuur en oefeningen, maar ze zijn niet in staat de juiste diagnose te stellen bij nieuwe patiënten. Ook heeft heval Dorpêç twee maanden besteed aan het opleiden van twee assistenten in anatomie, fysiologie en praktische vaardigheden, zij werken nu in Derik. In Kobanê is de afdeling fysiotherapie beter uitgerust dan in Qamişlo. Heval Dorpêç bracht alle materiaal dat hij nodig had mee tijdens de bouw van het centrum, een jaar geleden. Helaas is tachtig procent van de elektronische apparatuur kapot en dit kan niet worden gerepareerd omdat er door het huidige embargobeleid niets naar binnen kan komen.

In Kobanê heeft de afdeling fysiotherapie het afgelopen jaar voorzien in 27.000 behandelingen. (Veel patiënten krijgen meerdere behandelingen). Naast YPG en YPJ werden ook burgers behandeld, bijvoorbeeld degenen die werden getroffen door raketaanvallen of door het afgaan van mijnen.

“Ik behandelde burgers thuis of ze konden naar mij komen – volwassenen en kinderen. Vijfenzestig burgers zijn gedood door mijnen in Kobanê” zegt Heval Dorpêç, en hij vervolgt: “Vanwege de oorlog die nu gaande is in Manbij, zullen we veel patiënten krijgen, de strijders vandaar. Ik had bijvoorbeeld in Kobanê 28 mannelijke en vrouwelijke strijders met een kogel in het hoofd, sommigen zelfs met twee kogels in het hoofd. We hadden daar viervoudig gehandicapten, mensen vanaf de nek verlamd, patiënten verlamd vanaf het middel en patiënten die eenzijdig verlamd zijn geraakt. Wanneer ze aan het front zijn, ziet de vijand vaak een kant van het lichaam, er wordt vaak geschoten in de rechterschouder en dit kan zenuwschade opleveren. We zien ook veel problemen veroorzaakt door mijnen: geamputeerde benen, voeten of armen. We hebben problemen met het verkrijgen van goede materialen voor orthopedische technieken, zoals jullie gezien hebben, proberen onze technici zelf arm- en beenprotheses te maken. Ze zijn goed, maar niet goed genoeg omdat ze niet volledig zijn gekwalificeerd.”

Sinds enige tijd is het onmogelijk om op een betrouwbare manier materiaal te krijgen in Rojava

omdat de grenzen met Turkije en Iraaks Koerdistan zijn gesloten. Supporters in Europa hebben fondsen opgericht en op grote schaal materiaal ingezameld om het medische werk te ondersteunen, maar het is niet mogelijk om dit naar Rojava te versturen. Heval Dorpêç vertelde ons bijvoorbeeld: "Een groep van dokters en docenten uit Nederland hebben geld ingezameld en stuurden materiaal voor fysiotherapie en medische doeleinden ter waarde van 200.000 dollar rechtstreeks naar Kobanê. Alles werd echter door Turkse militairen in beslag genomen en zij brachten alle materialen naar hun eigen medisch centrum. Er is hier een grote behoefte aan specialisten die protheses kunnen maken, hersenchirurgen, neurochirurgen, orthopedische specialisten, handchirurgen en traumaspecialisten… we werken met verpleegsters die maar een paar maanden opleiding krijgen. Ze doen hun werk goed maar ze zijn niet voldoende getraind."

Heval Dorpêç vertelde ons ook dat hoewel er hard medische zorg nodig is, de situatie aan de grenzen het erg moeilijk maakt voor gezondheidsspecialisten om Rojava in te reizen. Hij zegt dat iedereen die hiernaartoe wil komen eerst contact moet zoeken met mensen in Rojava om de mogelijkheden te bekijken. Ze moeten zich er ook van bewust zijn dat de situatie hier gevaarlijk kan zijn. We willen er aan toevoegen dat het voor medisch specialisten erg moeilijk kan zijn om hun werk hier te doen, zelfs voor degenen met een hoog niveau van relevante vaardigheden. Dit is vooral het geval tijdens militaire operaties, en voor degenen die geen Koerdisch spreken of komen voor een korte periode.

Prothese Service

Er is een prothese service gebaseerd in het MB in Qamişlo, die voorziet in ledematen voor mensen uit heel Rojava. Wij ontmoetten de prothese technicus Serbest, samen met zijn collega heval Ahmed, in hun drukke werkplaats binnen het MB.

Heval Serbest werkt nu een jaar in het MB. Hij heeft zelf een beenprothese. Gewoonlijk duurt het twee jaar om iemand op te leiden tot prothese specialist. De collega van Serbest, een gekwalificeerde specialist in het maken van protheses, reist van en naar zijn werk vanuit zijn woonplaats in Bakur, hij werkt af en toe een week mee in Qamişlo. Hij kon het niet volhouden dit werk alleen te doen en trainde heval Serbest in 20 dagen, zodat hij in staat was zelf protheses te maken.

Heval Serbest vertelde ons: "In 15 dagen maken we protheses voor 20 mensen. Daarnaast zorgen we ervoor dat er een partij nieuwe protheses klaarligt. Er zijn nu 650 mensen in Rojava met een prothese. Ik heb er 100 in een jaar gemaakt en het bevalt de patiënten goed."

Wanneer we hem vragen hoe het is om hier te werken antwoordt hij: "Het werk is goed maar de kameraden willen het sneller hebben dan mogelijk is!"

Er werden diverse protheses aan ons getoond, waaronder een arm met sensoren, die het mogelijk

Heval Serbest met een beenprothese die hij zelf gemaakt heeft. Foto: Anna Davies

maakt dat de patiënt door middel van armspieren de hand kan openen en sluiten. Heval Serbest zegt erbij dat het gemiddeld een maand duurt voordat men gewend is aan een arm met sensoren.

Ze hebben meer materiaal nodig om hun werk te blijven doen, maar vanwege de huidige situatie is dat erg moeilijk. "We hebben vijf maanden gewacht op een zending materialen vanuit Duitsland, maar ze waren niet in staat om de materialen hier te krijgen vanwege de gesloten grenzen. Soms komen er hier materialen aan uit andere plaatsen, maar die zijn niet van goede kwaliteit."

Geestelijke Gezondheidszorg

Er zijn op dit moment geen voorzieningen aanwezig in de MB's wat betreft geestelijke gezondheidszorg, en zover het bij ons bekend is, ook niet bij de militaire gezondheidszorg in Rojava. We kregen de indruk dat dit deels ligt aan een gebrek aan beschikbare specialisten, maar ook dat de prioriteiten op dit moment niet liggen bij deze zorg.

Kameraden die lijden aan serieuze psychische problemen, waardoor ze een risico kunnen zijn voor zichzelf en anderen, worden mee teruggenomen naar hun bases. Degenen die voor hen verantwoordelijk zijn nemen de wapens van de kameraden af en proberen medicatie toe te dienen en zodra het mogelijk is worden deze patiënten naar een veilige plaats gebracht.

De fysioloog Dorpêç vertelde ons: "Wanneer je deel uitmaakt van een groep mensen die als een familie voor je zijn, jarenlang samen in de oorlog hebt gediend, je helpt elkaar, danst en zingt samen, en opeens zijn er van jouw groep nog maar drie personen over…Natuurlijk geeft dat psychische problemen. Ik heb een patiënte, een echte strijdster. Ze zei: alstublieft dokter help me, ik kan niet slapen. Elke nacht wanneer ik mijn hoofd op mijn kussen neerleg, hoor ik de stemmen van mijn vrienden."

Hij vertelde ons dat hij denkt dat psychische problemen minder zichtbaar zijn tijdens de voortdurende oorlog, maar dat de problemen in de toekomst beduidend zullen toenemen. "Op dit moment in deze oorlogssituatie liggen de problemen onder de oppervlakte, maar ik denk dat als de rust terugkeert, deze problemen zullen exploderen.'

Wie verblijven er in het MB?

Wanneer hevals van de YPG/YPJ gewond raken tijdens hun dienst krijgen ze onmiddellijk een medische behandeling aan het front indien dit mogelijk is, daarna worden ze naar een militair ziekenhuis gebracht voor verdere spoedeisende of intensieve behandeling. Vervolgens gaan ze wonen in een van de MB's, waar ze verder voorzien worden van medische behandeling en ze krijgen daar de ondersteuning die nodig is voor het dagelijkse leven.

Gewonde kameraden verblijven in het MB zolang als dat nodig is: tot ze zijn hersteld en geen pijn meer hebben. Er wordt ons gezegd dat ze daarna nooit direct worden teruggestuurd naar het front. Wanneer strijders zeer zwaar gewond geraakt zijn en/of amputaties hebben ondergaan, zullen zij nooit terugkeren naar de frontlinie. In plaats daarvan kunnen ze gaan meewerken in het 'veteranenhuis'. Ze krijgen hier alternatief werk aangeboden, bijvoorbeeld op kantoor, in een MB, een YPG/YPJ centrum of ze kunnen meedoen aan een educatief programma.

Heval Dorpêç vertelde ons: "De meeste hevals lijden veel pijn en kunnen niet slapen. Ze klagen nooit, zelfs niet wanneer ze niet kunnen slapen tot zes uur in de ochtend. Wanneer ik ze vraag hoe het gaat, zeggen ze altijd dat ze ok zijn, hoewel ik weet dat ze veel pijn hebben. Elke keer als je met ze praat, lachen en zingen ze met je. We dienen ze medicatie toe maar dit helpt niet altijd, wanneer het zenuwstelsel is aangetast of als ze zeer zwaargewond zijn, geeft dit symptomen van verbranding. Door de medicijnen ontstaan nierproblemen dus we kunnen de medicatie niet altijd toedienen. Elke keer als je met ze spreekt, is het alsof er niets aan de hand is - ze hebben geen benen, geen armen en toch zijn ze gelukkig. Ze blijven ook zeggen dat ze willen terugkeren naar het front, naar hun vrienden."

We hebben enkele van de gewonde hevals ontmoet in het MB van Qamişlo en vroegen hen naar hun ervaringen. Heval Berivan raakte gewond in de

strijd. Voordat zij ging dienen bij de YPJ, was ze aangesloten bij de organisatie Ciwanen Şoreşger, de Revolutionaire Jeugd, in Kobanê. Iedereen in haar jeugdgroep was voorbereid op de oorlog en klaar om te worden ingezet voor het gevecht.

Heval Berivan raakte gewond op het Plein van de Vrijheid in Kobanê, terwijl ze meevocht om de stad te bevrijden. Ze vertelde ons: "Het was een zware tijd. Ik werd in het hoofd geraakt door een scherpschutter." De verwonding beïnvloedde haar spraakvermogen en het vermogen om te lopen. Aanvankelijk werd Berivan behandeld in Bakur, daarna volgde er fysiotherapie in Kobanê, waar ze voelde dat ze de beste hulp kreeg. "Eerst had ik erg veel pijn, ik huilde. Mijn vermogen om te spreken was verdwenen, dit maakte mij bang. Voordat ik gewond raakte, was ik gewend om veel te praten, maar alles was veranderd. Ik kon niet lopen, niet eten. Ik wilde doodgaan."

In het MB kreeg heval Berivan dagelijks onderwijs, waarbij veel tijd werd besteed aan het discussiëren over diverse onderwerpen. Ook kreeg ze iedere dag oefeningen tijdens de fysiotherapie. Na lange tijd en hard werken, verbeterde geleidelijk haar mobiliteit en spraakvermogen en nu kan zij lopen zonder hulp en goed spreken. Hoewel het duidelijk moge zijn dat het nog steeds moeilijk is voor haar en ze zich soms erg bewust kan zijn van haar spreekvermogen, komt ze over als een hele sterke, onafhankelijke vrouw die graag lacht.

Heval Welat raakte gewond tijdens de recente strijd om Manbij. Hij werd hierbij in zijn rechterarm geschoten. Hij vertelde ons dat de verwonding problemen had veroorzaakt in de aderen van zijn arm. Dit was zijn derde verwonding- eerder was hij gewond geraakt aan zijn benen en linkerarm. "Na een maand zal de dokter mijn arm beoordelen en daarna kan ik mogelijk beginnen met fysiotherapie en dan zal het ook duidelijk worden of ik een operatie nodig heb." Heval Welat zei ons dat hij lijdt aan een 'pulserende pijn' en dat de medicatie die hij neemt de pijn niet effectief onderdrukt, wat tot gevolg heeft dat hij maar een of twee uur slaapt per nacht.

We vroegen hem naar zijn gevoelens over zijn verwonding: "Je weet wat je doel is, je weet wat je wenst. Het is oorlog dus er wordt gemoord en er vinden slachtingen plaats, mensen raken gewond en ze worden gemarteld. Als het jou overkomt ga je je niet afvragen waarom mijn leven zo. Je denkt niet na over dit soort zaken." We vroegen hem wat hij gaat doen als hij hersteld is. "Ik ga terug om te vechten natuurlijk."

Anna Davies is een Britse psychologe die de afgelopen maanden in Rojava werkte aan verschillende medische en psychologische projecten in samenwerking met het Koerdisch Instituut vzw. Vertaling: Margot Cassiers, stafmedewerker Koerdisch Instituut vzw

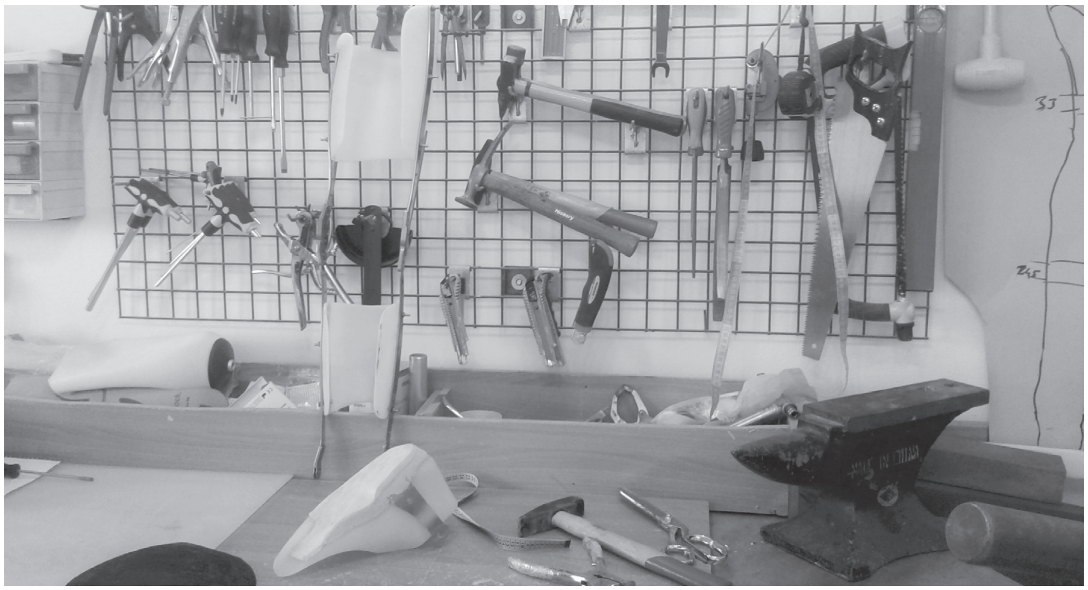

De gereedschappen waarmee de protheses gemaakt worden. Foto: Anna Davies

Zijn grensschermutselingen voorbode van verhevigde Koerdische rebellie in Iran?

Honar Hama Rasheed

Schermutselingen op de grens tussen Irak en Iran hebben voor doden en controversiële uitlatingen gezorgd, met inbegrip van een Iraans dreigement om Irak binnen te vallen. Ook zou dit een nieuw begin kunnen betekenen van eenheid tussen de Koerdische anti-regeringsgroepen uit Iran.

Sinds midden juli zijn er opnieuw hevige gevechten geweest tussen Koerden uit Iran en de Iraanse veiligheidsdiensten en dat aan de verkeerde kant van de grens, namelijk in Irak. Jarenlang zijn er geen grootschalige militaire conflicten meer geweest tussen deze twee groepen. De schermutselingen leiden tot Iraanse dreigementen tot invasie van Irak. Dit heeft natuurlijk voor toenemende spanningen gezorgd tussen Iran en de autoriteiten in de semiautonome Koerdische regio in het noorden van Irak (KRG).

Dit alles valt niet alleen samen met nieuwe gevechten, maar ook met een toenemende coördinatie tussen de Koerdische groepen onderling die vechten voor de rechten van de circa 9 miljoen Koerden in Iran.

De Koerdische Regrionale Regering (KRG) heeft op haar grondgebied hoofdkwartieren van verschillende groepen die vechten voor de rechten van Irans Koerdische minderheid, waaronder de Democratische Partij van Iraans Koerdistan (PDKI), de Gemeenschap van Revolutionaire Arbeiders van Iraans Koerdistan (beter bekend als Komala), de Vrijheidspartij van Koerdistan (PAK) en de Partij voor een Vrij Leven in Koerdistan (PJAK). (*PJAK dat opgericht werd in 2004 is de meest actieve groep met strijders in de Koerdische regio van Iran (Rojhelat). De andere groepen - PDKI, PDK en Komala - staakten hun wapens in 1992 "in het voordeel van de ontwikkelingen in de KRG". PAK (pas opgericht) heeft nog geen gewapende krachten. De huidige militaire activiteiten van o.a. de PDKI zijn - na een stilte van meer dan twee decennia - dan ook opzienbarend nieuws, nvdr.)*

Van alle gebieden met een Koerdische meerderheid in dit deel van de wereld heeft de KRG de meeste vrijheid om deze groepen te ontvangen, het fungeert als een soort staat binnen de staat Irak. In Iran, Turkije en Syrië, ervaren Koerdische minderheden nog steeds veel meer onderdrukking en discriminatie. Daarom doet het Iraanse leger soms korte intochten in de Koerdische regio in Irak: het achtervolgt degenen die ze als rebellen uit hun eigen land beschouwt, Turkije doet vaak hetzelfde wanneer het Koerdische rebellen uit Turkije achtervolgt. Tijdens het einde van juni en juli was er nu ook Iraans artillerievuur over de grens heen, waarbij Iraanse troepen bommen wierpen richting Irak.

Het is onduidelijk wie met de recente gevechten begonnen is - beide kanten geven de andere de schuld - of hoeveel er van beide kanten gestorven zijn of gewond zijn geraakt. Lokale media meldden burgerdoden en dat dorpen geëvacueerd werden. De Koerdische bevolking die in het Iraakse grensgebied leeft, was bijzonder gealarmeerd omdat, hoewel Turkse invallen redelijk vaak voorkwamen, het al een decennium geleden was dat dit gebied nog het doelwit was van het Iraanse leger.

Na de schermutselingen op de Iraans-Iraakse grenzen in juni en juli, zei Hossein Salami, de afgevaardigde van Irans Islamitische Revolutionaire Garde (IRGC), de troepen van de KRG de veiligheid van de grens moeten verzekeren, want anders zou hij verplicht zijn Irak zelf te betreden om er de kwestie van de Koerdische rebellen uit Iran die zich daar schuilhouden op te lossen. "Wij zullen elke plaats die de Islamitische

Republiek van Iran bedreigt vernietigen," aldus Salami.
Een Iraanse delegatie trok vervolgens naar de twee belangrijkste steden van de KRG, Erbil en Sulaymaniyah, om bijeenkomsten te houden met de leidende politieke partijen van de regio. Tijdens een reeks van ontmoetingen riepen de Iraanse overheidsfunctionarissen en de KRG-leiders op om meer inspanning te leveren om de Koerdische rebellen uit Iran in toom te houden, en vooral om anti-Iraanse aanvallen, uitgevoerd vanuit Irak, te voorkomen.

"Het is waar dat de Iraanse delegatie de overheidsfunctionarissen van de regio gevraagd heeft de activiteiten van de Koerden uit Iran in de regio te stoppen," bevestigde Nazim Dabbagh, KRG-vertegenwoordiger in Teheran. Dit is ook bevestigd door twee Koerdische groepen uit Iran, de PDKI en Komala.

Dabbagh merkte op dat de legitieme rechten van de Koerden in Iran erkend moeten worden middels dialoog en overleg en niet door geweld, aangezien dit alle betrokken partijen schaadt. Dabbagh riep alle Koerdische partijen uit Iran op om hun activiteiten in de Iraaks-Iraanse grensregio stop te zetten. Zij weigerden dit echter.

"Na onze activiteiten voor twee decennia te hebben stopgezet, vinden we dat het nu belangrijk is ons werk verder te zetten, om de Iraanse militaire macht die in deze regio's de laatste twee decennia is opgebouwd te confronteren", verklaarde Mohammed Qadiry, een woordvoerder van de PDKI. "We hebben onze activiteiten moeten stopzetten voor interne redenen en omwille van de betrekkingen tot de KRG. Nu kunnen we echter onze strijd verderzetten."
In het verleden hadden de Iraanse Koerden hun militaire acties in Iran stopgezet in ruil voor veiligheid in Iraaks-Koerdistan.

"Op dit moment nemen we een defensieve positie in," vertelde Kawa Bahrami, een militaire bevelhebber en lid van het PDKI-leiderschap. "Maar we hebben plannen om een offensief te beginnen." Bahrami weigerde meer details hierover te geven.
Wel had hij een antwoord voor de dreigementen van de Iraanse brigadier-generaal, Hossein Salami. "Iran kan niet meer doen wat het wil, zoals in de jaren '90," opperde Bahrami. "Dat ligt in het verleden."

Bahrami legt uit dat toen, tijdens de Koerdische burgeroorlog tijdens dewelke de twee grootste politieke partijen van de KRG (*KDP en PUK, nvdr.*) mekaar bevochten, Iran van de gelegenheid gebruik maakte om aanvallen tegen Iraans-Koerdische partijen op Iraakse bodem uit te voeren. Naast het feit dat er nu geen burgeroorlog meer is, zijn de omstandigheden in de autonome Koerdische Regio in Irak nu zeer verschillend - er zijn eenheden van de internationale coalitie gestationeerd in de regio, alsook vele internationale consulaten en, zo argumenteert Bahrami, dit betekent dat Iran nu niet meer dergelijke dreigementen kan uiten en deze ook daadwerkelijk uitvoeren.

Tot voor kort werkten de Koerdische groepen uit Iran niet bepaald gecoördineerd samen in hun confrontatie met de Iraanse overheid. Er zijn zo'n 18 verschillende Koerdische partijen uit Iran en vele daarvan hebben verschillende vleugels en vertakkingen en onderling zijn er veel meningsverschillen.

Activisten zeggen dat dit, gecombineerd met Irans effectieve onderdrukking van de Koerdische lobby binnen het land, ertoe heeft geleid dat er veelal weinig doeltreffende acties ten voordele van de rechten van de Koerdische minderheid in Iran zijn ondernomen.

"Dat alles heeft zijn impact gehad", verklaarde Arsalan Yarahmadi, een mensenrechten- en pro-Koerdische activist in Iran. "Maar alle betrokken groepen zouden moeten stilstaan bij wat de PDKI nu aan het doen is. En ze zouden meer moeten samenwerken, om de Iraanse autoriteiten in Koerdistan beter te kunnen confronteren."

Inderdaad, de recente militaire activiteit en de toenemende spanningen zijn het gevolg van wat een poging tot toenemende samenwerking tussen de Koerdische partijen lijkt te zijn. Leden van de KDPI vertelden dat ze bemoedigd waren door het Koerdische succes elders, in Syrië en Turkije, de culturele verandering en crisissen in Iran, alsook de algemene hoop op een nieuw politiek landschap voor de Koerden, die onmisbaar zijn in de strijd tegen de extremistische groep Islamitische Staat en daarvoor internationale erkenning hebben verkregen.

Activisten en hooggeplaatste bronnen van een aantal Koerdische groepen uit Iran vertelden dat er voortdurende pogingen zijn om een gezamenlijk

front te vormen, of een mechanisme voor betere samenwerking. Ze meldden dat er positieve reacties op dit initiatief zijn gekomen, maar dat er tot dusver nog niets bevestigd of aangekondigd is.

Betreffende effectieve gevechten of militaire operaties tegen de Iraanse overheid, zijn er minstens twee grote partijen nog steeds verdeeld over de vraag of dit wel de beste optie is.

Qaderi, van de PDKI, vertelde dat "alle partijen het Iraanse leger, dat alles gedaan heeft om het Koerdische volk in deze regio te onderdrukken, zouden moeten confronteren".

Ashraf Bokani, woordvoerder voor Komala, vindt echter dat er pogingen ondernomen moeten worden om de verschillende Koerdische partijen op een minder gemilitariseerd niveau te verenigen. "Onze partij zou zeker ingaan op pogingen die deze richting uitgaan," zei hij.

Deze week zijn ook de KRG-autoriteiten tot actie overgegaan. Zij hebben eerst op Salami's dreigementen met militaire actie gereageerd en vervolgens op latere aantijgingen van Mohsen Rezaei, een voormalige politicus en IRGC-bevelhebber, die beweerde dat Saudi-Arabië achter de hernieuwde activiteit over de grens zat door de Koerdische groepen uit Iran.

Woordvoerders van zowel de PDKI als Komala ontkenden dit. Volgens hen zeiden de Iraniërs dit enkel en alleen om "hun eigen fouten te verbergen". Ondertussen verklaarde de KRG dat de aantijgingen ongegrond waren en dat de KRG een gemeenschappelijk comité heeft opgericht met vertegenwoordigers van Iran om deze en andere kwesties op te lossen. Goed nabuurschap moet de basis vormen van de relaties tussen Iran en de Koerdische Autonome Regio in Irak, aldus de KRG.

Honar Hama Rasheed is journalist bij Niqash, een drietalige nieuwssite over Irak. Dit artikel verscheen oorspronkelijk op de website van Niqash op 21 juli 2016. Vertaling door Okan Polat.

Leden van de Iraans-Koerdische groep PDKI in de bergen. Foto: صالح دردي

De gevleugelde poëzie van Sherko Bekas

Sherko Bekas was één van de bekendste Koerdische dichters. Hij werd geboren in 1940 in Sulaymania, in Iraaks Koerdistan, als zoon van de Koerdische dichter Fayak Bekas, en overleed in 2013. Tijdens de opstand van de Iraakse Koerden tegen het regime van Saddam Houssein voegt Bekas zich bij de Koerdische vrijheidsstrijders in de bergen. "Hij schrijft en werkt er voor het radiostation van de beweging, dat zijn gedichten uitzendt. Op zijn manier bekampt hij met woorden, gedichten en emoties het centrale beleid in Bagdad," zo schreef journalist Toon Lambrechts over hem in Mo*.

Wanneer hij met de dood bedreigd wordt, moet hij zijn land verlaten. Bij zijn terugkeer begin de jaren '90 is hij kortstondig minister van Cultuur in de nieuwe autonome Koerdische regering, maar hij stapt een jaar later alweer op uit onvrede met enkele repressieve maatregelen tegenover de pers. Tot aan zijn dood blijft hij een belangrijk gezicht van de Koerdische oppositie. Hij zette zich onder meer in voor vrouwenrechten, wat hem doodsbedreigingen opleverde van jihadistische groeperingen.

In dit zomernummer publiceren we graag drie van zijn gedichten, waaronder deze over Halabja, een stad in het noorden van Irak waar het Iraake leger in maart 1988 in opdracht van Sadam Hoessein een grootschalige gisgasaanval op uitvoerde. Op het ogenblik van de aanval was de stad in handen van het Iraanse leger en Iraaks–Koerdische opstandelingen. Er vielen naar schatting 5000 doden. (KC)

Stormvloed

Het tij zei tegen de visser:
Er zijn vele redenen
Voor de woede van mijn golven.
De belangrijkste is
dat ik voor de vrijheid van de vis ben
en tegen
het net.

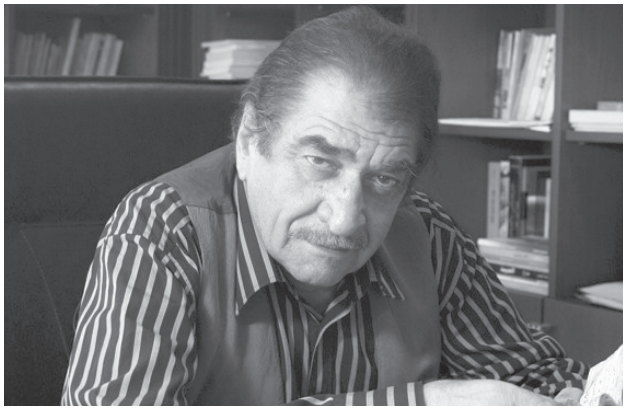

Foto: Toon Lambrechts

Een brief aan God (voor Halabja)

Nadat Halabja was gestikt
Stuurde ik een lang smeken tot God
Voor ik het verstuurde, las ik het voor aan een boom
De boom huilde

Een postduif vroeg me hoe ik de brief wou versturen?
Verwacht van mij niks, zo hoog kan ik niet vliegen

Tegen valavond bezocht een engel
in een zwart gewaad me in mijn poëtische wereld
en zei:

Maak je geen zorgen, ik zal proberen om de brief voor jou te bezorgen,
Maar ik kan je niet beloven dat ik de brief
rechtstreeks aan God kan geven.

Ik bedankte hem dat het geweldig zou zijn
En de engel nam mijn smeken in zijn vlucht mee

De dag nadien kwam hij terug
Met een schriftelijke repliek in het Arabisch
Van een vierderangs secretaris van Gods kantoor
"Dommerik, schrijf uw brief in het Arabisch.
Niemand spreekt Koerdisch hier.
We zullen uw brief dan ook niet aan God bezorgen..."

Halabja

Het was de veertiende van de maand

Op de berg Goyja ontvoerde de wind mijn pen

Toen ik ze terugvond en begon te schrijven

Leken mijn woorden als een zwerm vogels

Het was de vijftiende van de maand

De Sirwan rivier nam mijn pen mee in haar stroom

Toen ik ze kon oppakken en begon te schrijven

Leken mijn gedichten scholen vissen

Het was de zestiende van die maand!

Oh jij zestiende dag

Toen Sharazoor mijn pen nam

En haar teruggaf zodat ik kon schrijven

Toen waren mijn vingers opgedroogd

Net als Halabja.

Foto: Kaveh Golestan, IRNA/AFP Halabja

COLOFON

DE KOERDEN

Het tweemaandelijks tijdschrift van het Koerdisch Instituut vzw te Brussel - door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap erkend als beweging in het kader van het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk - biedt een politiek onafhankelijke blik op de huidige situatie van de mensen- en volkerenrechten in het Midden-Oosten, Eurazië en de Kaukasus en tevens op hun geschiedenis
en cultuur.

Bijdragen van derden vertegenwoordigen niet per definitie de visie van de redactie.

Koerdisch Instituut vzw
Bonneelsstraat 16, 1210 Brussel - België
Tel.: 0032/(0)2.230.34.02
Fax.: 0032/(0)2.231.00.97
Bankrek.:
IBAN BE35 8538 5112 7037, BIC: SPAABE22
E-mail: info@kurdishinstitute.be of kib@skynet.be
Website: http://www.kurdishinstitute.be
Facebook.com/kibrussels

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Derwich M. Ferho

EINDREDACTIE
Kristel Cuvelier & Margot Cassiers

COVERFOTO
Rodî Said, fotograaf voor Reuters in Rojava, Syrië

INHOUDELIJKE REDACTIE
Derwich M. Ferho

REDACTIECOMITE
Paul Vanden Bavière, Ludo De Brabander, Derwich M. Ferho, Kristel Cuvelier, Margot Cassiers, Hugo Van Rompaey, Maxime Nys, Toon Lambrechts, Thomas Steegen, Orhan Kilic, Roel Evens, Geert Kliphuis.

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER
Ludo De Brabander, Wladimir Van Wilghenburg, Paul Vanden Bavière, Okan Polat, Anna Davies, Mariska Moll-Luten en Gerd De Wilde

OPMAAK
Koerdisch Instituut vzw & Nevelland Graphics

DRUKKERIJ
Nevelland Graphics cvba-so

OPLAGE
300

JAARABONNEMENT
Voor een gift van minimum € 5 per maand of met een doorlopende opdracht, maak 25 euro (België) over op rekeningnummer:
Bankrek.: IBAN BE35 8538 5112 7037, BIC: SPAABE22
Voor het buitenland: € 35 (Europa), € 45 (buiten Europa) met vermelding 'jaarabonnement De Koerden'.

LOS NUMMER
5 €

Dit blad wordt uitgegeven met de steun van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling sociaal-cultureel werk.

INHOUDSOPGAVE

1 **Doelwit van Turkse staat is niet IS, maar de Koerden**

2 **Voor wie de Turkse staat ondertussen nog altijd niet kent ...**

3 **Turks offensief een zet in complex schaakspel**

6 **"Voor ons is de staatsgreep van Erdoğan veel gevaarlijker" Interview met HDP-parlementslid Faysal Sarıyıldız**

12 **Een coup met vele vragen in Turkije**

16 **Diyarbakır: historische stad vermorzeld door de oorlog**

20 **Amnesty: Syrische oppositie neemt Koerdische burgers onder vuur in Aleppo**

23 **Gewond maar niet buiten werking Rojava's Mala Birîndara**

28 **Zijn grensschermutselingen voorbode van verhevigde Koerdische rebellie in Iran?**

31 **De gevleugelde poëzie van Sherko Bekas**

SOS KOERDISTAN
Help Rojava en Shengal!

Sinds 2014 zijn al tienduizenden vrouwen en mannen, gezinnen met kinderen, ouderen en thuislozen uit Rojava, de Koerdische regio in Syrië, op de vlucht geslagen voor de brutaliteit van IS, de 'Islamitische Staat'. In juli van dat jaar verspreidde het meedogenloze geweld van IS zich ook over Zuid-Koerdistan, het noorden van Irak, thuis van zevenhonderdduizend Yezidi's – een eeuwenoude Koerdische religie – en evenveel Christenen van allerlei strekking.

De tragedie bereikte een absoluut dieptepunt in de eerste weken van augustus 2014. IS startte een offensief in de regio Shengal, het spirituele centrum van het Yezidisme. Meer dan driehonderdduizend mensen moesten vluchten, duizenden anderen werden gedood of verkocht als seksslavinnen. De getuigenissen over de onmenselijkheden die IS in Shengal heeft aangericht zijn weerzinwekkend. Degenen die erin slaagden te ontsnappen aan de nachtmerrie, wachtte een nieuwe reeks beproevingen.

De opvanginfrastructuur is in het door burgeroorlog geteisterde Syrië zeer precair. Rojava biedt, als één van de meest stabiele gebieden in Syrië, al onderdak aan 1,2 miljoen Syrische ontheemden. Deze opvanginitiatieven moeten voorzien in het gehele levensonderhoud van de bewoners: onderdak, voedsel, psychologische, medische en administratieve bijstand. Daarenboven raken levensmiddelen en hulpgoederen zeer moeilijk binnen, mede door de gesloten grensovergang met Turkije.

Met deze oproep willen wij de lokale opvanginitiatieven in Noord- en Zuid-Koerdistan en Rojava steunen. De vluchtelingen uit de regio kunnen niet rekenen op enige hulp van de Turkse, Syrische en Iraakse overheden, maar overleven louter door altruïsme en menselijk medeleven. Elke bijdrage is dus goud waard.

Wilt u helpen? Doe een gift op:

IBAN: BE35 8538 5112 7037

BIC: SPAABE22

Koerdisch Instituut vzw

Met de mededeling: "SOS SHENGAL ROJAVA"